

32.Sayıdan Merhaba;

Geçtiğimiz ayın mücadele açısından en önemli gelişmeleri şüphesiz ODTÜ'de yaşandı. ODTÜ bir kez daha Türkiye'de toplumsal mücadelenin başını çekiyor. Öyle ki AKP, mecburen çareyi devlet terörünü pervasızca tırmandırmakta buluyor. Biz de bu sayıda ODTÜ'de yürüyen mücadelenin her zaman ön saflarında olan, ortak işlerin hamallığını yapan ve bu arada aralıksız yürüttüğü teorik çalışmalarla adından söz ettiren ODTÜ Marksist Fikir Topluluğu'dan direnişi anlatan bir yazı istedik. Tuna Koç kaleme aldı: **ODTÜ'den Mektup Var.**

AKP'li 3 kadın milletvekili Hac dönüşünde "bundan sonra türban kullanacaklarını" duyurduklarında türban tartışması yeniden alevlendi. Uzun uzun yıllar gündemi meşgul etmiş türban sorunu doğru bir şekilde ele alınmalıdır. Bunun dışında, artık bir de meselenin kürtağ yasağı, etek boyu gibi diğer bir yüzü daha var. Serkan Üstün, kafaların karışık olduğu bu konuyu **Türban: Yeni, Yine, Yeniden...** başlıklı yazısıyla ele alıyor.

Türkiye seçim sürecine girerken kimin nasıl hareket edeceği bu ay içerisinde belli olacak. Peki sosyalistler nasıl hareket edecek? İki seçeneğin öne çıktığı gözüküyor: Ya HDP desteklenecek, ya da sosyalistler ortak adaylar etrafında seçimlere bağımsız adaylarla katılacak. Bir de S.Süreyya Önder'in henüz netleşmeyen İstanbul adaylığı konusu var. Bu konulara Marksist Bakış'ın cevabı orta sayfada kendisini gösterecek.

Arjantin'de 3 büyük Troçkist örgütün ittifakı olan (İşçilerin Sol Cephesi) parlamento seçimlerinde bir milyon iki yüz bin civarında oy toplayarak tarihi bir başarıya imza attı. Arjantinli kardeş grubumuz TPR adına Juan Marino bu seçim zaferini, öne çıkan olasılık ve potansiyelleri bu sayıda bizlerle paylaşıyor.

Bu sayıda Güneş Gümüş demokrasi tartışmasıyla sayfalarımızdaki yerini alacakken Derya Koca'nın **Kadro'dan Yön'e** adlı çalışmasını yayınlıyoruz.

TKP'li Kemal Okuyan'ın "Marks da cumhuriyetçiydi" atışından önceki son incisi "ulusların kendi kaderini tayin hakkı ilkesinin bir Amerikalı'nın buluşu olduğu"nu ilan etmesiydi. Polemik kısmında Tolga Karaman, kitleler sola kayarken kendisi sağa kayan TKP'nin bu önde gelen ismine karşı UKKTH'yi savunuyor.

Yeni Bir Enternasyonal'in Gerekliliği ve İlkeleri Üzerine adlı çalışmanın ikinci bölümü ile Troçki'nin **Paris Komünü Dersleri** yazısının çevirisinin ikinci bölümü de bu sayının konuları arasında.

Kürt sorununda hükümetle yürütülen müzakereler tıkanmanın eşiğindeyken Emre Güntekin, bu tıkanmayı tarihsel bağlamında ele alıyor.

Bu sayıda ayrıca Türkiye solunun tarihi üzerine yapılmış önemli bir katkı anlamına gelecek olan **1970'lerde Türkiye Solu** adlı kitabın tanıtımını bulabilirsiniz.

V.U. Arslan

İlkelerimiz

Tek Yol Sürekli Devrim

İşsizlik, açlık, yoksulluk, savaşlar, doğanın tahribatı, yabancılaşma ve toplumsal çürümenin tek sorumlusu kapitalizmdir. Bu yüzden de insanlığın kurtuluşu kapitalizmin tarihin çöp tenekesine gönderilmesiyle gerçekleşecektir. Kapitalizmin alternatifi proleter devrim ve sosyalizmdir. Kapitalist sömürüye karşı harekete geçen devrimci işçi hareketi, burjuva düzenden tam kopuş olmadan kurtuluşun olmayacağını bilerek kapitalist düzeni yıkana kadar durmamalı ve gerçekleştireceği işçi ihtilalini dünyaya yaymaya çalışmalıdır. İlerici burjuvazi, ileri demokratik bir düzen, demokratik devrim, bağımsızlıkçılık vb. politikalar işçi sınıfını proleter devrim yolundan uzak tutmanın araçlarıdır.

Yurtseverlik Değil Enternasyonalizm

Küresel bir sistem olan kapitalizmden kurtulabilmek için işçi sınıfının uluslararası birliği zorunludur. İşçi sınıfını ulusal temellerde bölen ve sınıfsal ayrımları perdeleyen yurtseverlik ideolojisi burjuvazinin en büyük silahlarından birisidir. Bu nedenle Marks bütün dünyanın işçileri birleşin çağrısını yükseltmiştir. Ancak, proleterya enternasyonalizmi bir dünya partisi olarak Enternasyonal hedefine bağlanmıyorsa, dünyadaki komünist güçlerle gerçek bir birliğe hizmet etmiyorsa soyut bir ilke olarak gerçek anlamını yitirecektir.

Ezilenlerin Kürsüsüyüz

Devrimciler, insanların kimliklerinden ötürü ezilmelerine karşı çıkarlar. Ezilenlerin ezenlere karşı mücadelesi her daim meşru ve ilericidir. Kadınların ve LGBT bireylerin ezilmeleri konusunda işçi sınıfı içerisinde ileri bir bilinç yaratılması oldukça önemlidir. Ulusal sorunda temel yaklaşımımız ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve Kürt halkının ulusal sorundaki taleplerinin desteklenmesidir. Diğer taraftan Marksistler ezilenlerin esas kurtuluşunun ancak ve ancak proleter devrimle geleceğinin de altını çizerekler. Ezilenlerin mücadelesi desteklenirken Marksistlerin politik bağımsızlıklarını korumaları büyük önem taşımaktadır.

Bolşevizm

İşçi sınıfının kapitalizme karşı girişeceği mücadelelerin başarıya ulaşması için devrimci işçilerden oluşan bir devrimci partiye ihtiyaç vardır. Devrimci partinin liderliği olmaksızın işçi sınıfı yenilmeye mahkumdur. İşçi sınıfının önderlik krizi içerisinde olması, kapitalizmin hala ayakta olmasının temel nedenidir. Bu krizin aşılması bir inşa sürecini gerekli kılmaktadır. Bolşevik geleneğin inşası gerçekleşmeden proleter devrim ve iktidar perspektifi hoş bir halden öteye geçemez.

İçindekiler

03 Türban: Yeni, Yine, Yeniden...

05 Demokrasi: Peki Nereye Kadar?

08 Yeni Bir Enternasyonalin Gerekliliği ve İlkeleri Üzerine-II

11 ODTÜ'den Mektup Var!

13 90 Yıllık Cumhuriyetin Kürt Sorunu

16 Seçimlerde Sosyalist Sol Birleşerek Kendi Alternatifini Yaratmalıdır!

18 Arjantin'de Sol Cephe Mecliste - Juan Marino (TPR)

21 TKP ve Ulusal Sorun

23 Kadro'dan Yön'e

26 Paris Komünü Dersleri-II (Lev Troçki)

30 1970'lerde Türkiye Solu

Marksist Bakış - Aylık Politik Dergi - Yıl:9 - Sayı:32 - Kasım 2013

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ayşe Şensöz **Yayın İdare Adresi:** Bayındır-2 Sok. No:45/7 Kızılay/ANKARA **Tel:** 03124809560

Baskı: Yön Matbaacılık - Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi B Blok 1.Kat No:366 Topkapı/İSTANBUL **Tel:** 02125446634

Yayın Türü: Yaygın süreli, aylık

Türban: Yeni, Yine, Yeniden...

AKP'nin uçan balondan başka bir şey olmayan 'demokrasi' paketini açıklaması ile birlikte yeniden alevlenen türban konusu tekrardan tartışma konumuz oldu. AKP'li üç kadın milletvekilinin meclis genel kuruluna girerken bundan sonra örtüneceklerini açıklaması, AKP'nin her zamanki mağdurlaşma oyunu için gerekli malzemeyi sağlar mı diye düşünürken CHP'nin ulusalcı en dar kafalıları mesele-

ye zıpladı ve AKP medyası için bol bol malzeme çıktı. Bu yazı yazıldığı s ı r a l a r d a K ı l ı ç d a r o ğ l u ahmaklık düzeyindeki bu hatadan partisini geri döndürmüşse benziyor, ama söz konusu CHP olunca her şeyi beklemek gerek.

Bilindiği gibi AKP'nin kamu kurumlarındaki yandaş sendikası Memur-Sen, başta eğitim kurumları olmak üzere kamuda uzun zamandır başörtüsü-serbest kıyafet eylemi yapıyordu. Bu eylem başlamadan önceyse özellikle sağlık gibi belli başlı alanlarda kadınlar fiili olarak

kamu kurumlarında başörtülü bir şekilde çalışabiliyordu. AKP bunu yasalaştıracağını söyleyerek son adımı da atmış oldu. Bundan sonrasında meseleyi kendi tartışma zeminlerimizde ele alalım. Konunun aslında birçok boyutu var. Öncelikle konuyu inanç özgürlüğü boyutuna devrimci sosyalistlerin ilgili tartışmada takındığı doğru tavrı hatırlatarak başlayalım ki, kendimizi 28 Şubat'ta neredeydiniz çıkışına önceden kapalı hale getirelim. Aslında sosyalistlerin türban konusunda aldığı tavır (bu konuda sosyalist sol içerisinde her konuda olduğu gibi farklılıklar olsa da genel eğilim) hem meseleyi inanç özgürlüğü boyutunda ele alan hem de kadın sorununda alınan ileri bir tavırla değerlendiren bir duruş oldu.

Şimdi meseleyi bu iki bağlamda ele almaya başlayalım. Öncelikle kılık kıyafet özgürlüğü ve inanç özgürlüğü, sosyalistlerin her alanda sonuna kadar savunduğu konular. Dolayısıyla konuya buradan yaklaştığımızda sosyalistler bir kadının kılık kıyafet ve inanç özgürlüğünün her şekilde arkasında olmak durumundadır. **"Şu kıyafetle işe gelinmez" türünden bir yasakçı uygulamanın savunucusu olmak, hiçbir zaman sosyalistlere düşmez.** Diğer taraftan meselenin diğer boyutunu da görmezden gelinemez. **Erkeklerin ya da türban takan kadınların başı açık kadınlara yönelik namus gibi kavramlara dayalı ithamlarda bulunması durumu olursa (ki örneğin türban takacağını belirten bir milletvekilinin başı açık kadınlara kirli yakıştırmasında bulunduğu iddiası tartışılmaktadır), bu da kadın haklarına bir saldırı ifade eder.** Gerek kılık

kıyafet ekseninde gerekse yaşadığımız geleneksel toplum kurallarının kadına biçtiği rol ekseninde, namus-örtünme arasında kurulan ilişkinin kadının üzerinde kurulan baskının bir biçimi olduğunu söylemek ve bu baskılara karşı çıkmak gerekliliğini vurgulamak, bugün için bir görev durumuna gelmektedir.

Konuyu bu iki durum çerçevesinde incelediğimizde kadın sorunu konusunda verilen bütünlüklü mücadelenin yanında insanların kılık ve kıyafet özgürlüğünü savunmamızın önünde bir engel yok.

Sınıf Mücadelesinde Giyim Özgürlüğü

Giyim özgürlüğü, esasında sınıfsal mücadelenin sorunlarından birisidir. Bu kavramı yalnızca dinsel simgeler ya da kıyafetler etrafında değil daha geniş bir biçimde ele almak gerekiyor. Çalışanların giyinme biçimine karışılması esasında yöneticilerin çalışanlarını disipline etme konusu ile ilişkili görünmektedir. Bu, doğrudan işveren ya da onun işyerindeki diğer temsilcileri (müdür ya da diğer yöneticiler) arasında kurulması istenen otorite ilişkisinin araçları arasında en güçlü olanlarındandır. Örneğin yıllarca işyerlerinde emekçilerin yaptığı eylemlerin en bilinenlerinden birisi de erkeklerin sakal bırakma eylemleri olmuştur. Bu, tabi ki sınıf mücadelesinin ana konusu olan kâr-ücret çelişkisi ile ya da bunun farklı yansımaları (sendika, sosyal güvence vs.) ile ilgili yapılan eylemlerdir. İşçi sınıfı mücadelesi içerisinde yapılan böylesine eylemler belki doğrudan kılık kıyafet özgürlüğü açısından olmadı ancak bu eylemlerin işverenin otoritesini sarsmaya

Toplumsal yoksulları her zaman daha dindardır. Sömürünün getirdiği acı hayat, sığınacak bir dal olarak dini yoksullar ve ezilenlerde daha popüler hale getirir. Bu durumda dinsel alanla çatışmak ya da böyle bir izlenim vermek, sınıf mücadelesine ciddi zararlar verecektir. Bu yüzden de muhafazakarlaştırma karşısında kestirme bir çözüm aramak yerine emekçileri örgütlemeye ve sınıf mücadelesini yükseltmeye bakmalıyız. Yani, siyasal İslam'ın toplumsal tabanı haline gelen kent yoksulları ve örgütsüz emekçiler sınıf mücadelesine çekilmeden muhafazakarlaşma önlenemez.

yönelik olduğu ortada ve kılık kıyafet konusunun da bu otoriteyi kurarken önemli bir araç olarak kurgulandığının bir kanıtı. Dolayısıyla işe kılık kıyafet özgürlüğü açısından bakıldığında bu boyutunu da gözden kaçırmamak gerekiyor. Aynı şekilde tartışmaya eğitim içerisinde bakacak olursak **tek tipe yönelik karşı çıkışımız** ve bu alandaki özgürlüğü savunduğumuz hatırlanacaktır. Ancak eğitimde inanç özgürlüğü tartışılacaksa önce ders saatleri iyice arttırılan zorunlu din dersleri tartışılmalı ve bu memlekette Alevi çocuklarına çekirtilenler hatırlanmalıdır. Yıllarca mağduru oynayan AKP'nin ikiyüzlülükleri böylece bir kez daha açık seçik gözler önüne serilecektir.

Türban ve Sendikalar

Peki, konuda sendikaların yaklaşımları ne anlam ifade ediyor. Sol sendikaların aldığı tavır ne ölçüde doğru, bunu tartışalım.

Hatırlanacağı gibi Memur-Sen uzun zamandır kamuda serbest kıyafet eylemi yapıyor. Eğitim-Bir-Sen'in "Özgürlük İçin On Milyon İmza" kampanyası ile başlattıkları bu eylemler, serbest kıyafetle işyerlerine girmeye yönelik bir itaatsizlik eylemine dönüştü. Aslında AKP'nin on yıllık iktidarında devlet aygıtının tüm gücünü ele geçirmesine, bu konuda kendinden başka adım atacak ve kendisini engelleyecek birisi olmamasına rağmen hala türban konusunda mağduru oynaması ayrı bir komedi unsuru. Memur-Sen'in buna yönelik bir tepkisinin olup olmadığı ya da ortada bir danışıklı dövüş mü olduğu konusunda kesin bir şey söylemek zor. Sonuç olarak böylesine büyük bir sendikanın aldığı bu karar kamu emekçileri nezdinde, hele ki AKP'nin son on yılda hegemonyasını böylesine güçlendirdiği alanlarda bu kutuplaşmanın yine yoğun bir şekilde yaşanmasına neden oldu. Emekçilerin düşük ücretlerine, özlük haklarına yönelik tek bir laf etmemiş olan, tek bir kadın yöneticisi olmayan, toplu sözleşme masalarında adeta emekçilerle dalga geçen Memur-Sen, konu türbana gelince nedense birdenbire kadın hakları savunucusu olup sendika olduğunu hatırlıyor. Memur-Sen'in emekçilerin hakları konusundaki samimiyetini sorgulamaya zaten gerek yok. **Aslında tartışılması gereken**

mesale, iktidarın sendikası olan Memur-Sen'in bu hamlesine yönelik stratejiler olmalıydı. Öncelikle bu konuya verilecek tepki emekçiler arasında yaşam tarzlarından kaynaklı kutuplaşmaları deşecek şekilde olmamalıydı. Ancak maalesef Eğitim-Sen bu konuda türbana karşı olduğunu belirterek Eğitim-Bir-Sen'in eline malzeme vermiş ve demokratikleşme paketinin açıklanmasının ardından ilan ettiği 'Süresiz Serbest Kıyafet Eylemi'nin Eğitim-Bir-Sen ve Türk-Eğitim-Sen tarafından samimiyetsizlikle suçlanması zemin hazırlamıştır. Bu hamleye yanıt olarak Eğitim-Sen; Memur-Sen'in kutuplaştırma çabasını boşa düşürecek şekilde, türbanlı kamu personelinin varlığına karşı çıkmamalı, kendi serbest kıyafet eylemini ilan etmeli ve Memur-Sen'in, 'kadınlar da türban' ve 'erkeklerde sakal ve kravat' konusuna indirgediği serbest kıyafet eyleminin kapsamını genişletmeliydi. Kot ve T-Shirt ile işe gitmek gibi. Bu, hem Memur-Sen'in bir takım hesaplarını boşa düşürecek, hem de bu meseleden ötürü Eğitim-Sen'e antipati ile bakabilecek kamu emekçilerinin böyle bakmasını engelleyecekti. Ancak maalesef Eğitim-Sen bu treni kaçırmış oldu.

Muhafazakarlaşma ve Siyasal İslam'la Mücadele

Türban ve yaşam tarzı çevresinde gelişen kutuplaşmaların ekseninde yapılması gereken en önemli tartışmalardan birisi bu yapay kutuplaşmanın sınıf mücadelesi ekseninde nasıl boşa düşürüleceği olduğu gibi ikinci bir tartışma da bir karşı devrimci ideoloji olarak Siyasal İslam ve onun topluma egemen kıldığı muhafazakarlaşmayla nasıl mücadele edilmesi gerektiğidir. Öncelikle bu sürecin tarihsel bir eğilim olduğu gözlerden kaçırılmamalıdır.

Sosyalistler bir kadının kılık kıyafet ve inanç özgürlüğünün her şekilde arkasında olmak durumundadır. "Şu kıyafetle işe gelinmez" türünden bir yasağın uygulanmanın savunucusu olmak, hiçbir zaman sosyalistlere düşmez. Diğer taraftan meselenin diğer boyutunu da görmezden gelinemez. Erkeklerin ya da türban takan kadınların başı açık kadınlara yönelik namus gibi kavramlara dayalı ithamlarda bulunması durumu olursa (ki örneğin türban takacağını belirten bir milletvekilinin başı açık kadınlara kirli yakıştırmasında bulunduğu iddiası bulunmaktadır), bu da, kadın haklarına bir saldırı ifade eder.

Yani, laikçi tepkisellikler olsa olsa AKP'yi güçlendirecektir. Bu tarihsel eğilimin tersine dönmesi sınıf mücadelesinin yükseltilmesiyle mümkün olabilir.

Toplumun yoksulları her zaman daha dindardır. Sömürünün getirdiği acı hayat, sığınacak bir dal olarak dini yoksullar ve ezilenlerde daha popüler hale getirir. Bu durumda dinsel alanla çatışmak ya da böyle bir izlenim vermek, sınıf mücadelesine ciddi zararlar verecektir. Bu yüzden de muhafazakarlaştırma karşısında kestirme bir çözüm aramak yerine emekçileri örgütlemeye ve sınıf mücadelesini yükseltmeye baktığımız. Yani, siyasal İslam'ın toplumsal tabanı haline gelen kent yoksulları ve örgütsüz emekçiler sınıf mücadelesine çekilmeden muhafazakarlaşma önlenemez. Diğer taraftan bunun anlamı özgürlükler ve kadın hakları (kürtaj yasağı vb) gibi konularda sessiz kalmak değildir. Bu ikisi pekala birlikte yürüyen mücadelelerdir.

Serkan Üstün

Dövizde “Ortak Yarar Özel Mülkiyette Değil, Heryeri İşgalde!” yazıyor

Demokrasi: Peki Nereye Kadar?

Çağımızın sihirli sözcüğü, demokrasi. Özgürlük, insan hakları da yanına eklenmeyi hak ediyor. Çağın öyle yükselen değerleri ki Avrupa'nın aşırı sağcı partilerinden tutun Ortadoğu'nun kanlı diktatörlerine kadar herkes partisinin adının önüne bu sihirli sözcüklerden birini ekleme gereği duyuyor. Irak'a, Afganistan'a, Libya'ya, Suriye'ye müdahalenin nedeni; emperyalist güçlerin eylemlerinin en güçlü meşrulaştırıcısı yine demokrasi...

Demokrasi sözcüğünün bu sihirli havası yeni değil. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Batı Bloku ile SSCB arasında başlayan emperyalist hegemonya mücadelesini ifade eden Soğuk Savaş dönemi boyunca Batı'nın en büyük argümanlarından biriydi demokrasi. Doğu Bloku'nun tek parti iktidarına dayanan devlet kapitalisti rejimleri karşısında Batı demokrasinin temsilcisi kesiliverdi. Doğu Bloku'nun yıkılmasından sonra da içi boşaltılmış demokrasi sözcüğünün sihri devam etti.

Demokrasi, Türkiye'de de 1980'li yıllardan başlayarak egemen sınıf içindeki kavgada bir tarafın temel argümanı haline geldikçe önemini giderek artıran bir kavram oldu. Liberal sermaye, sivil-askeri bürokrasi ile çatışmasında kendisini askeri vesayete karşı demokrasinin, özgürlüğün, insan haklarının savunucusu ilan ederek halk içinde destekçilerini artırma yoluna gitti (diğer tarafın temel şiarları ise laiklik ve ulusalcılık idi). 2002'de AKP'nin iktidar olmasıyla bu kavganın şiddetlenmesi ve boyut değiştirmesi üzerine demokrasi söyleminin hayatımızdaki yeri büyük oranda arttı. AKP'nin bu yönde propagandasına en büyük destek liberal aydınlardan geldi; onlar toplum nezdinde AKP'nin demokratlığın tescilleyicileri oldu. AKP'nin askeri-sivil bürokrasiyi geriletmesinde sağladıkları ideolojik cephanelikle büyük hizmet gördüler; kitlelerin desteğinin kazanılması ya da en azından muhalefet edemez hale getirilmesini sağlayarak AKP'nin hegemonya

kurmasını sağladılar. Bu dönem boyunca AKP'nin icraatlarının demokrasi-darbe ikilemi yaratılarak desteklenmesi zorunlu adımlar olarak sunuldu (12 Eylül 2010 referandumu sırasındaki tartışmaları hatırlayın). AKP'ye karşı çıkanlar hızla darbeci, ulusalcı olarak yaftalandı. AKP'nin iktidarını sağlamlaştırmasıyla birlikte muhaliflerine yönelik baskıcı uygulamaları (öğrencilere, gazetecilere, Kürt ulusal hareketinin siyasal temsilcilerine vb.) arttıkça demokratlığı tartışılmaya başlansa da bu noktada hegemonyanın asıl dağılışını Haziran direnişi ve AKP'nin dizginsiz şiddeti belirledi. Her ne kadar AKP ve ona hala desteğe devam eden bazı liberal aydınlardan demokrasi söylemini dillerinden düşürmemiş olsalar da artık bu propagandaların toplumun önemli bir kısmında alıcısı yok. Ancak yine de demokrasinin sivilleşme-askeri vesayet ikiliği temelinde ele alınması AKP'nin argümanlarından bağımsız olarak da varlığını korumaya devam ediyor; demokrasi üzerine tartış-

malar bu ikilik referanslı yürütülüyor. Egemen sınıfların sınırlarını çizdiği bir tartışmayı sürdürmek devrimci hareketi onun düşünce dünyası içinde hareket etmeye, burjuva sistemin değerlerini referans alarak tavr almaya götürür. Tarihsel materyalist yöntem, tarihin sınıf merkezli kavranışına temelden zıt bu burjuva ideolojisini referans almak devrimci hareketi devrimci özünden uzaklaştırır. Kaldı ki bu burjuva ideolojisinin içinde ne ölçüde boş olduğunun en büyük tanıkları bizleriz. Askeri vesayet rejimini bütün kötülüklerin kaynağı olarak gösterenler şimdilerde sivil vesayet rejiminden bahseder oldular. Haziran günleri sırasında iyice ayyuka çıktığı gibi sivilleşme ile demokrasi arasında otomatik bir bağlantı yok. Cemaat medyasında bile askeri-sivil bürokrasinin borusunun öttüğü 1990'lı yıllarla bugünü karşılaştırıp demokrasi anlamında gerilediğimizi söyleyenlere rastlamak mümkün.

Burjuva Devrimlerinin Ayrılmaz Parçası Demokrasi?

Demokrasiyi, Batı toplumlarının ayrılmaz bir parçası olarak ele almak; onu toplumlarına içkin olarak kabul etmek yaygın bir görüş. Modernleşmenin (burjuva devrimlerinin) doğal sonucunun demokratik toplumlara ulaşmak olduğu fikri burjuva düşüncesinin önemli argümanlarından biri. Modernleşme süreci sonucunda bu organik sonuca ulaşamayan ülkelerde, bu çerçevede, hatanın nerede olduğu arayışına girildiği görülür. Öyle ya modernleşme yaşandı ama ortada Batı tipi bir demokrasi yok. Murat Belge

gibi sol liberaller modernleşmenin taşıyıcısının sivil-askeri bürokrasi olmasına bağlarlar bu sonucu. Ne güzel değil mi bütün kötülüklerin kaynağı na askeri koyarak kapitalizmi hedef tahtasından kurtarmak! Gerçekten sorunun kaynağı hangisi, burjuva demokrasisinin gelişim seyrini inceleyerek karar verelim.

Feodalizmin egemenlerine karşı mücadelesinde burjuvazi kralların otokratik ve monarşik hakimiyetine karşı kendi ekonomik gücünü siyasal güce dönüştürecek parlamenter rejim için kavga verdi. Fransız Devriminin ateşi, kralın daha çok vergi toplamak için meclisi toplamaya girişmesi ve burjuvazinin meclisin faaliyetine devamında ısrar etmesiyle başlayan olaylarla yakılmıştır.

Ancak parlamenter rejimin demokrasinin yeterli koşulu olmadığı açıktır. Burjuvazi, iktidarı eline tamamen aldığı örneklerde bile herkese oy hakkını kendiliğinden sunmamıştır. İşçi sınıfı uzun süreli mücadelesinin sonucunda oy verme hakkını burjuvaziye rağmen kendisi kazanmıştır. Örneğin 1819'da sadece belli miktarda araziye sahip erkeklerin oy verme hakkı olmasını protesto ederek genel oy hakkı talebiyle Manchester'da biraraya gelen 100 bine yakın göstericinin (ki bu sayı Manchester çevresi halkının yarısına yakındır) üzerine süvarilerin saldırması sonucunda Peterloo Katliamı yaşanmıştır. Yine 1838'den 1859'a kadar Çartist hareket herkese oy hakkı talebiyle mücadele yürütmüştür. 1848 devrimleri, 1871 Paris Komünü, 1893 Belçika genel grevi (çok sayıda kayba

Avusturya, Avustralya, Belçika, ABD, İngiltere, Kanada, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, İsviçre, İsveç'ten oluşan 17 ileri kapitalist ülkeden hiçbirinde 1900'lerden önce genel oy hakkı yoktur. Bu ülkelerde genel oy hakkına en yakın duruma (sadece beyazlara yönelik olarak) 1917-20 arasında ulaşılmıştır: Avusturya-1918, İsveç-1918, İngiltere-1918, Finlandiya-1919, Almanya-1919, Kanada-1920 gibi.

rağmen erkekler için -çoğul oylamayla- oy verme hakkını kazanan) bu uğurda verilen önemli mücadelelerden bazılarıdır.

New Left Review dergisinde "Sermayenin Yönetimi ve Yükselişi" isimli makalesinde Göran Thernborn, Avusturya, Avustralya, Belçika, ABD, İngiltere, Kanada, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, İsviçre, İsveç'ten oluşan 17 ileri kapitalist ülkeyi inceleyerek genel oy hakkının hiçbirinde 1900'lerden önce olmadığını ortaya koymaktadır. Bu

1970'lerden itibaren kapitalizm için altın çağ kapandığı gibi yapısal krizlerinden çıkmak için 1980'lerden başlayarak uygulamaya koydukları neo-liberal politikalar dünya siyasetinde başka rüzgarların etkili olmasını sağlamıştır. Sosyal devletin geri çekilmesini, emeğe yönelik amansız saldırıları yaşama geçiren neo-liberalizmin işçi sınıfının direnişine hizmet edecek örgütlülüklerle (sendikalar örneğin) de tahammülü yoktur. Dolayısıyla demokrasinin olmazsa olmazları olan grev, örgütlenme ve eylem haklarında hukuken ya da fiilen kısıtlamalar dönemi açılmıştır. Demir lady olarak anılan Thatcher, Bush, Berlusconi, AKP ve bunlar gibi otoriter, baskıcı iktidarlar işte böyle bir dönemin ürünleridir. Artık ihtiyaç duyulan işçi sınıfıyla belli bir uzlaşmaya dayalı "demokrasi" değil, onu daha fazla sömürmek için iktidarların elinden "sopa" eksik olmazken emekçilerin her türlü demokratik haktan yoksunlaştırılmasıdır.

ülkelerde genel oy hakkına en yakın duruma (sadece beyazlara yönelik olarak) 1917-20 arasında ulaşılmıştır: Avusturya-1918, İsveç-1918, İngiltere-1918, Finlandiya-1919, Almanya-1919, Kanada-1920 gibi.

Kısacası, işçi sınıfının genel oy hakkı kazanımı yürüttüğü uzun süreli mücadelelerin birikimiyle Birinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan ve Avrupa'yı saran devrimci dalganın bir ürünü olmuştur. Kadınların oy hakkına kavuşması ise İkinci Dünya Savaşı sırasında üretim sürecine katılan kadınların hakları için mücadele etmesiyle mümkün olmuştur. Yine 1950 ve 60'larda Amerika'daki sivil haklar hareketi siyahların oy hakkına kavuşmasını sağlamıştır.

Burjuva demokrasinin bile sadece parlamenter sistem, serbest seçimler ve oy hakkından ibaret olmadığı açıktır. Söz ve eylem özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü, basın özgürlüğü, yasalar önünde eşitlik olmadan demokrasiden bahsetmek mümkün değildir (bugünün sivil Türkiye'si'nin ne ölçüde demokratik olduğu bu demokratik hakların durumundan bile anlaşılmaktadır). Bu hakların her biri uzun mücadelelerin konusu olmuş, bu kavgaların sonucunda bedeller ödenerek kazanılmıştır. Kısacası demokratik haklar burjuvazi tarafından yukarıdan bağsedilmemiş, her bir parçası kitleler tarafından söke söke alınmıştır.

Neoliberal Dönemde Demokrasi

Bugün Türkiye ve dünyanın birçok yerinde esin kaynağı olarak görülen

Batı demokrasisinin İkinci Dünya Savaşı sonrasında kapitalizmin altın çağını ifade eden refah toplumlarına dayandığını görmekteyiz. Ekonomik olarak genişleyen kapitalizm altında (güdük olmakla birlikte) Batı tipi bir demokrasi hayat bulabilir. Çünkü sınıfsal çelişkiler ortadan kalkmamış olsa da keskinliği azalmış; devlet-işveren-işçi adına sendika üçlemesi temelinde bir uzlaşma yaratılmıştır. İşlerin kendileri adına iyiye gittiği koşullarda, kapitalizmin kitlelere hala sunabilecekleri var gibi görüldüğü bir ortamda egemen sınıfların işçi sınıfından, ezilenlerden, muhalefetten çekinmesine, onların söz ve eylemlerine kapıyı kapatmasına gerek yoktur; tercih burjuva demokrasisinden yana kullanılabilir. İşte bugün cilalanarak önümüze sunulan demokrasinin perde arkasında egemen sınıfların böyle bir özgüveni vardır.

Ancak 1970'lerden itibaren kapitalizm için bu altın çağ kapandığı gibi yapısal krizlerinden çıkmak için 1980'lerden başlayarak uygulamaya koydukları neo-liberal politikalar dünya siyasetinde başka rüzgarların etkili

olmasını sağlamıştır. Sosyal devletin geri çekilmesini, emeğe yönelik amansız saldırıları yaşama geçiren neo-liberalizmin işçi sınıfının direnişine hizmet edecek örgütlülüklerle (sendikalar örneğin) de tahammülü yoktur. Dolayısıyla demokrasinin olmazsa olmazları olan grev, örgütlenme ve eylem haklarında hukuken ya da fiilen kısıtlamalar dönemi açılmıştır. Demir lady olarak anılan Thatcher, Bush, Berlusconi, AKP benzeri otoriter, baskıcı iktidarlar işte böyle bir dönemin ürünleridir. Artık ihtiyaç duyulan işçi sınıfıyla uzlaşmaya dayalı "demokrasi" değil, onu daha fazla sömürmek için iktidarların elinden "sopa" eksik olmazken emekçilerin her türlü demokratik haktan yoksunlaştırılmasıdır.

İşte, size kapitalist demokrasi!

Güneş Gümüş

İşçi sınıfının genel oy hakkı kazanımı yürüttüğü uzun süreli mücadelelerin birikimiyle Birinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan ve Avrupa'yı saran devrimci dalganın bir ürünü olmuştur. Kadınların oy hakkına kavuşması ise İkinci Dünya Savaşı sırasında üretim sürecine katılan kadınların hakları için mücadele etmesiyle mümkün olmuştur. Yine 1950 ve 60'larda Amerika'daki sivil haklar hareketi siyahların oy hakkına kavuşmasını sağlamıştır.

Yeni Bir Enternasyonalin Gerekliliği ve İlkeleri Üzerine-II

Günümüze kadar devrimci proleter kavga'nın önderlik krizi aşılamamış ve bunun sonucu olarak kapitalizm girdiği her türlü krize rağmen ayakta kalmasını bilmiştir. Bu anlamda yeni bir Enternasyonal'e, ilk dört Enternasyonal'in kazanımları üzerinde yükselecek bir Beşinci Enternasyonal'e ihtiyaç vardır.

Marksist Bakış'ın daha önceki sayılarında 4.Enternasyonal'in 2.Dünya Savaşı sonrasının koşullarında ayakta kalamadığını, ilkesel yozlaşmalar ve seri bölünmeler neticesinde dağıldığını aktarmıştık. 4.Enternasyonal'in sınıf mücadelesi tarihinde devrimci Marksist geleneği gelecek nesillere aktarmak gibi dönüm noktası anlamına gelen görevlerini tamamlayarak tarih sahnesinden çekildiğini belirtmiştik. Bu anlamda yüzyılın geri kalanından günümüze kadar devrimci proleter kavga'nın önderlik krizi aşılamamış ve bunun sonucu olarak kapitalizm girdiği her türlü krize rağmen ayakta kalmasını bilmiştir. Bu anlamda yeni bir Enternasyonal'e, ilk dört Enternasyonal'in kazanımları üzerinde yükselecek bir Beşinci Enternasyonal'e ihtiyaç olduğunu vurgulamıştık. Marksist Bakış'ın Ekim sayısında çıkan bu yazının ilk bölümünde yeni bir enternasyonalin kuruluşuna giden yolda

izlenmesi gereken metodolojiyi tartışmış ve bundan yola çıkarak dünya çapındaki devrimci Marksistlerin ortak hareket edebileceği ilkesel zeminleri ortaya koymaya çalışmıştık. Bunu yaparken, lafta kabul edilen birçok teorik noktanın çoğu kez pratiğe yansıtılmadığı gerçeğinden hareket ederek, sınıf mücadelesinin somut sorunlarının öne çıkardığı belirleyici ayrışmalar üzerine yoğunlaşmanın daha doğru ola-

cağını belirtmiştik. Bu açıdan bu ilkeleri güncel örnekler üzerinden açıklamaya çalışmış ve ayrışmaları netleştirmek adına kendisini devrimci Marksist gelenek içerisinde tarif eden kimi örgütlerin bu sorunlarda aldıkları oportünist tutumların örneklerini vermiştik. Bunlar arasında sürekli devrim ve iktidar perspektifi konularında Nepal'de devrimi demokratik aşama gerekçesiyle durduran (Türkiyeli

Stalinistlerin bir zamanlar yere göğe sığdıramadığı) **Nepalli Maoistler** ve Mısır devriminin karakteri sorunsalında demokratik devrim anlayışına uygun hareket ederek önce Müslüman Kardeşler'i destekleyen daha sonraysa liberallerle birlikte Ulusal Kurtuluş Cephesi'nde bulunan **IST'nin Mısır seksiyonu Devrimci Sosyalistler** eleştirilmiştir. Yine ezilenlerin kürüsü olma başlığı altında sınıf perspektifinin terk edilerek kimlik siyasetinin belirleyicilik kazanmasına örnek olarak, kendisini devrimci Marksist saflarda sayan Britanya'daki SWP ve SP (CWI)'nin feminizmin yönlendiriciliği altında Wikileaks kurucusu Assange'ı emperyalist kapitalist sisteme karşı savunmaması verildi. Emperyalist politikalar karşısındaki tutum konusunda kendi emperyalist devletin yenilgisi için tavrı almanın bariz belirleyici bir konu olduğunu vurgularken **Batı solunun önemli bir kısmının emperyalizmin demokrasi yalanlarına teslim olarak Suriye ve Libya'ya yapılan emperyalist müdahaleler konusunda sınıfta kaldığını ifade etmiştik.** Bu çerçevede emperyalist kapitalist sistemin zaferinin engellenmesinin esas vurgu olması gerektiği ve Ortadoğu'da tek çıkış yolunun **Sosyalist Ortadoğu** perspektifinden geçtiğini ifade etmiştik. Yunanistan, dünya sınıf mücadelesi için belirleyicilik kazandığı son yıllarda, bir toplumsal devrimin kıyısına kadar gelmişken her defasında Yunanistan Komünist Partisi (KKE) ve Syriza temelinde ihanete uğratıldı. Bu anlamda işçi sınıfının içerisinde bu gibi dalgalıran görevi gören **işçi aristokrasisi ve bunun sol kanadına karşı net bir tavır içinde olunmadan devrimci bir duruşun ortaya konamayacağı** vurgulandı.

Siyasal Ayrışmanın Şekillendiği Diğer Önemli Sorunlar

Siyasal İslamcılar Konusunda İllüzyonlara Hayır: Siyasal İslam, Stalinizmin ihanetleri neticesinde Müslüman coğrafyada 1980'lerden itibaren toplumsal muhalefete ağırlığını koysa da aradan geçen on yılların deneyimi siyasal İslam'ın emekçilere, demokratik hak ve özgürlüklere düşman, emperyalist kapitalizmle dost bir güç olduğunu ortaya koymuştur. Bu çerçevede siyasal İslam'a ilerici roller atfedilmesine kesinkes karşı olunmalıdır. **Chris Harman'ın "Peygamber ve İşçi Sınıfı"** adlı broşürünün tesiri altında Mısır'da

Ortadoğu'da kitleler ve özellikle de genç kuşak, İran'dan Mısır'a, Filistin'den kuzey Afrika'ya kadar siyasal İslam'dan nefret eden bir tutuma kaymıştır. Türkiye'de siyasal İslam AKP iktidarı süresince bozuk düzenin baş temsilcisi olarak moral üstünlüğünü yitirmiştir. Diğer taraftan siyasal İslama karşı gelişen tepkiselliğin Mısır'da olduğu gibi egemen sınıfın diğer kanatlarına destek biçimine dönüşmemesi için devrimci sosyalistlerin somut partiler şeklinde örgütlenerek kendilerini bir alternatif olarak kitlelere sunmaları şarttır. Aksi takdirde siyasal İslam'ın gündelik yaşama dair katı tutumları ve sosyal yaşama müdahaleleri önemli bir kesimi kaçınılmaz biçimde diğer elitlerin kucağına itmektedir. Devrimciler bu noktada kendilerini gösterebilirse bu enerji sosyalizme akacaktır.

Devrimci Sosyalistler, Müslüman Kardeşler'i müttefik olarak görmüş, bir süre sonraysa büyük halk hareketinin tesiriyle Mursi yönetimine karşı bir tutum geliştirerek bu tarihi hatasından gerisin geriye dönmüştür. Yine Harman ve IST tarafından belirlenen bu politika gereğince **Türkiye'de DSİP, bazen açık bazen örtülü bir şekilde AKP hükümetini desteklemektedir** ve Devrimci Sosyalistler'in aksine AKP'nin katliamlarına, emekçi düşmanı azgınlığına ve demokratik hakları baskılayıcı tutumuna rağmen hayattan da bir şey öğrenmeye yanaşmamaktadır. Sınıf işbirlikçi Halk Cephesi taktiği Ortadoğu'da kendisini siyasal İslam ile ortaklık temelinde göstermektedir. Bütün kafa karıştırıcı tutumlara karşın Ortadoğu'da kitleler ve özellikle de genç kuşak, İran'dan Mısır'a, Filistin'den kuzey Afrika'ya kadar siyasal İslam'dan nefret eden bir tutuma kaymıştır. Türkiye'de siyasal İslam AKP iktidarı süresince bozuk düzenin baş temsilcisi olarak moral üstünlüğünü yitirmiştir. Diğer taraftan siyasal İslama karşı gelişen tepkiselliğin Mısır'da olduğu gibi egemen sınıfın diğer kanatlarına destek biçimine dönüşmemesi için devrimci sosyalistlerin somut partiler şeklinde örgütlenerek kendilerini bir alternatif olarak kitlelere sunmaları

şarttır. Aksi takdirde siyasal İslam'ın gündelik yaşama dair katı tutumları ve sosyal yaşama müdahaleleri önemli bir kesimi kaçınılmaz biçimde diğer elitlerin kucağına itmektedir. Devrimciler bu noktada kendilerini gösterebilirse bu enerji sosyalizme akacaktır.

Ezilen Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkının Savunulması: Yeni bir Enternasyonal, her türlü ezilme ilişkisinin karşısında olacaktır. Bu çerçevede devrimci Marksistler ezilen ulusların şovenizme karşı verdiği haklı mücadeleden de yanındadır. Başka bir ulusu ezen bir ulus özgür olamayacağından işçi sınıfının siyasal gelişiminde bu husus bilhassa önem kazanmaktadır. Şovenizme karşı sınıf bilinçli işçilerin ulusal sorundaki pozisyonu olan **UKKTH kesinlikle eskimiş bir formülasyon değildir.** Şovenizme karşı mücadele, genel boş ifadelerle, ya da sol lafazanlıklarla verilemez. Ulusal sorunun yaşandığı ülkelerde meselenin kendisini ortaya koyuş biçimi ezilen ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı şeklinde olacaktır. Ezen ulusun işçileri ezilen ulusa UKKTH'yi tanımadığı ölçüde ileri sınıf bilinici geliştiremeyecek ve şovenizmin tesirinden kurtulamayacaklardır. Bu çerçevede Kürtlerin, Filistinlilerin, Belucilerin, kuzey Kafkasya, Tibet vb'lerinin baskılanmasına karşı çıkılmalı, UKKTH eksensli bir duruş ortaya konmalıdır. **Socialist Liberty** çevrenin Filistin'de

Siyonizme destek olan tutumu ile CWI'nın **iki devletli projeye** destek olması kabul edilemez. Yine Çin ve Rusya'daki ezilen halkların mücadelesini görmezden gelen Stalinist tutum ile Çin vb'lerine dejenere-bürokratik işçi devleti tanımlasını getiren sözde Troçkist eğilim mahkum edilmelidir. Diğer taraftan K.Kore ya da Küba'ya yönelecek emperyalist saldırganlığa karşı aktif bir mücadele örgütlenmelidir.

Afganistan - Mali - Somali - İran - K.Kore vb. Ülkelerdeki Emperyalist Saldırganlığın Reddi: Tıpkı Suriye ve Libya'da olduğu gibi bu gibi ülkelere yönelen emperyalist müdahalelerin yenilgisi için mücadele, devrimcilik konusundaki önemli bir kıstastır. Asıl düşmanın içeride olduğu noktası asla gözden kaçırılmamalıdır. Emperyalist girişimin çökmesi toplumsal devrim ihtimallerinin artması anlamına gelmektedir. Bu yüzden de emperyalist savaşı devrimci iç savaşa çevirmek, devrimcilerin temel hedefi olmak durumundadır. **Fransız Komünist Partisi ile Melanchon'un Sol Partisi** Fransız devletinin Mali'deki operasyonunu desteklemiştir. Stalinist FKP ve

Melanchon'un öncelleri geçmişte de Cezayir'in işgali konusunda da aynı tutumu takınmıştı. İşçi aristokrasisinin de önemli elementleri olan bu örgütler aynı zamanda Avrupa'da yükselen sınıf mücadelesi dalgasına karşı dalgakıran işlevi görmekteler. Devrimci sınıf hareketinin bu dalgakıranların çabalarını boşa çıkartması gerekmektedir. Bunun dışında **USFI'nin** en önemli bileşeni olan Fransız seksiyonu NPA da Mali'deki emperyalist saldırılara karşı pasifist bir tutum almış ve aktif devrimci yenilgici bir tutumdan kaçınmıştır. Devrimci değil merkezi bir eğilim olan NPA, FKP ve Melanchon gibi reformist güçlerin kuyrukçuluğundan vazgeçemeyerek Fransa'daki büyük fırsatları heba etmiş, kendisi de büyük oranda güç kaybetmiştir. Devrimle reform arasında salınan merkeziliğin tipik ikircikliği, doğası gereği düzene doğru meyletmektedir.

Chavizmo'ya Hayır: Ulusalci reformist bir politikacı olan Chavez'i devrimci önder olarak selamlayan Stalinist eğilimlerle kendisini devrimci Marksist olarak gören **IMT** gibi akımlar, sınıf hareketini Chavez'in kuyruğuna takmışlardır.

Türkiye'deki Stalinist gelenek de bütün bileşenleri ile Chavez'i bir önder olarak semlamlamaktan geri kalmamıştır. Gerçekten Chavez'in meşhur **"21. yüzyıl sosyalizmi"** bir reformist paketten başka bir şey değilken Chavez'i bir devrimci olarak ilan edenler, kendilerinin de basit reformistler olduğunu ortaya koymuşlardır. Hem devrimci Marksist olduğunu iddia edip hem de sosyalizme barışçıl parlamenter yollarla varılacağını varsaymak ya da bu anlayış paralelinde siyaset yapmak kabul edilemez. Diğer taraftan Chavez'e muhalefet ederken ABD yanlısı burjuva partilerle yanyana gelen **Morenocu UIT'nin Chirino öndeliğindeki Venezuela seksiyonu** en berbat oportünizm örneklerini sergilemiştir. Chavez'e ve devamcılarına yönelik ABD merkezli saldırılara karşı konması, diğer taraftan da Chavizmo'ya karşı bağımsız devrimci sınıf hareketinin geliştirilmesi, büyük hassasiyet içermektedir.

V.U.Arslan

ODTÜ'den Mektup Var!

AKP, çoktan, ODTÜ ormanından ancak yirmi dört saatlik kesintisiz çalışma, polis koruması ve aralıksız ideolojik propaganda ile geçirilebilen bu yolun altında kalmıştır. ODTÜ, artık gerekirse birbiri için ölümü göze alacak kadar kardeşleşmiş gençliğin direnişinin sadece bir parçasıdır. Ahmet Atakan'ın Armutlu'daki direnişi bizlere ODTÜ kampüsünde cesaret ve kararlılık vermektedir. Taksim başta olmak üzere ülkenin dört bir yanında mücadeleyi birlikte yürüttüğümüz binlerce kişinin desteği ile ranta karşı barikatın arkasında duruyoruz. Ancak barikatları ilerletmek için yeni Haziranlar yaratmamız gereklidir. ODTÜ, devrimci geleneği ile önemli bir direniş alanı olabilir; ne var ki kendinden muktedir bir ODTÜ direnişi sadece romantik bir söylem düzeyinde kalacaktır.

Haziran direnişinin peşi sıra başta AKP olmak üzere herkes direnişin Eylül'de okulların açılmasıyla birlikte yeni bir evreye gireceği beklentisi içerisindeydi. Bu beklenti AKP'yi Eylül gelmeden artan oranda şiddette bir polis terörüyle direnişin ikinci perdesini daha açılmadan sonlandırma girişimine sevk etti. Altı şehidiyle ülke tarihinin en büyük kendiliğinden ayaklanmasında AKP'nin dışlı bir düşman olduğu, netleşmiş politik bir duruşa sahip olmanın yanı sıra örgütlülüğünün ne denli acil bir ihtiyaç olduğu geniş kesimlerce anlaşılmış oldu. Gelişen bu bilinç temelinde sosyalistlerin öne açıldığı; gençliğin sosyalizme kazanılmasının olanakları genişledi. Hal böyle olunca sosyalistlerin güçlü olduğu ODTÜ'deki yol protestoları -ülkede direnişin geri çekilme dönemine girmiş olmasından da kaynaklı- direnişin merkezi haline dönüşüverdi.

ODTÜ, aslında Ağustos ayının başlarından beri bir direniş sürecinden geçiyor. 1960'lardan bu yana devrimci mücadelelerin kalesi sayılmış, yaptığı sayısız eylemlerle 1968 sonrasında bir çok kez Türkiye'de toplumsal mücadelelere öncülük etmiş ODTÜ, şimdi de kentsel mücadelenin politik mücadeleye

dönüştüğü en çetin direnişlerden birini ortaya koyuyor. Bilindiği üzere Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Gökçek'in ODTÜ arazisi içerisinde yol geçirmek için Yüzüncü Yıl Mahallesi hudutları içinde başlattığı inşaat, kısa sürede, biz SDH'lilerin de önde gelen bileşeni olduğu **Yüzüncü Yıl Forumları'nın** ana meselesi olmuş, direniş kararıyla şantiyenin karşısına kurulan bir yaşam alanıyla bu mücadelelerin ilk somut adımları atılmıştı. Daha birinci gününden AKP'nin ve emrindeki polis gücünün hedefi haline gelen bu direniş alanı, iki hafta gibi kısa bir sürede ülke gündemine yerleşti. Ankara, hatta Türkiye dışından gördüğü desteklerle Eylül ayı için umut olmuştu. Ancak iktidar iki ay içinde yeni bir direnişin yeşermesini engellemek amacıyla yaşam alanını on dokuzuncu gününde dozerleri ve polis ekipleriyle basmış, içinde en başından beri bu hareketin içinde yer alan yoldaşlarımızın da bulunduğu on dört kişiyi gözaltına almış, alanı yıkarak bu direnişi bitirebileceğini sanmıştı. Ancak AKP bir şeyi unutuyordu: Belki geniş yığınları polis terörü ile Eylül ayında ayaklanmaktan alıkoymayı başarmıştı ama direnişin tohumlarını bitirememişti; ertesi gün alanı ve ağaçları sahiplenmek için

binlerce insan dayanışma için sokaklara döküldü. Kendi kanunlarına dahi uymayan burjuva zorbalığının karşısında o günden itibaren yol muhalefeti nezdinde yeni bir direniş hareketi böylece büyüyordu. Yoğun polis terörünün akabinde ülke çapında destek eylemleri tekrar başlamıştı. Başta İstanbul, İzmir, Adana ve Antakya olmak üzere ülkenin birçok şehri "Her yer ODTÜ her yer direniş!" sloganıyla sokaklara indi. Bu süreçte Hatay Armutlu direnişçisi Ahmet Atakan katledildi, Melih Gökçek'in rant yoluna Ahmet'in kanı bulaştı. Aynı tarihlerde Tuzluca'yı, Armutlu ve Taksim'de devam etmekte olan direniş, Haziran direnişinin güçlü dalgalarının geri çekilirken bile solun güçlü olduğu yerlerde tutunabildiğini, bir anda kaybolup gitmediğini; merdivenlerin renginin bile toplumsal muhalefetin bir sebebi olabileceğini gözler önüne sermişti. Böyle bir durumda ODTÜ'den gelecek olan direnişin çetin geçeceği en başından belli oluyordu. Nitekim öyle de oldu.

Devrimci Marksizm'in Taşıyıcısı MFT Mücadelede En Önde

Okulların açılmasıyla birlikte özellikle ODTÜ merkezli eylemlilikler arttı. ODTÜ'nün bileşenleri ile aldığı forumlarla ve aralıksız eylem süreçleri sonucunda

1960'lardan bu yana devrimci mücadelenin kalesi sayılmış, yaptığı sayısız eylemlerle 1968 sonrasında bir çok kez Türkiye'de toplumsal mücadelelere öncülük etmiş ODTÜ, şimdi de kentsel mücadelenin politik mücadeleye dönüştüğü en çetin direnişlerden birini ortaya koyuyor. Bilindiği üzere Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Gökçek'in ODTÜ arazisi içerisinde yol geçirmek için Yüzüncü Yıl Mahallesi hudutları içinde başlattığı inşaat, kısa sürede, biz SDH'lilerin de önde gelen bileşeni olduğu Yüzüncü Yıl Forumları'nın ana meselesi olmuş, direniş kararıyla şantiyenin karşısına kurulan bir yaşam alanıyla bu mücadelenin ilk somut adımları atılmıştı.

direnişin çapı da her geçen gün arttı. Marksist Fikir Topluluğu (MFT) ve SDH'nin büyük bir emek ve özveri ile direniş için ortaya koyduğu katkıyı bu anlamda yeri gelmişken anmak anlamlı olacaktır. Artık kampüste yirmi dört saat tutulan nöbetler ile rantın yoluna dur demek için örgütlenen öğrenciler başta olmak üzere tüm ODTÜ'lüler Hüseyinlerin diktığı ormana sahip çıkmanın sadece bir "yol" meselesi olmadığını, emekçi ve özgürlük düşmanı AKP'ye ve yakıp yıkan piyasacı anlayışın karşısına dikilmek olduğunun farkındaydı ve bu anlamda direnişini devam ettirmek konusunda sorumluluk sahibiydi. Bu sorumluluk ile Marksist Fikir Topluluğu'nun nöbet tuttuğu sırada, Kurban bayramının dördüncü gününde bir akşam vakti kampüse

yüzlerce kamyon ve binlerce polis ile ormanı katletmeye gelen AKP'ye karşı derhal direnişe geçilse de tatil döneminde bu incelikle planlanmış saldırının önüne geçilemedi. Zira AKP yine hiçbir kural tanımadan oynuyordu oyunu; fırsatçılık, zorbalık ve polis terörü.

Sonraki günler Yusufardan Hüseyinlerden miras kalmış bu ormanın tekrar ağaçlandırılması için başlatılan kampanyayla üç binden fazla fidan ODTÜ öğrencilerinin elinde direnişin simgesine dönüştü. Polisin yolun geçeceği yere barikat kurması ve dikilen fidanların işçiler tarafından sökölüp engel olmaya çalışan öğrencilere saldırılmasıyla şiddetlenen direnişle ODTÜ, AKP'ye kolay lokma olmaya-çağını gösterdi. O akşam binlerce öğrenci, yurtlarının içine kadar atılan biber gazına cevap olarak fidandan dahi korkan diktatörün polisine karşı okulunu savundu. Ancak polis saldırılarından vazgeçmedi; üç gün sonra 26 Ekim günü şantiyeye yürümek isteyen öğrencilere önce biber gazı ve plastik mermiyle saldırdı, birçok kez okulun içine giren polis ormanda pusu kurarak öğrencilerden birini dövüp ateşe atarken şiddette sınır tanımadığını bir kez daha gösterdi.

Yüzüncü Yıl ve ODTÜ direnişlerinin bize gösterdiği en değerli şey, artık rant için yapılacak her yolun yeni barikatlara gebe olduğudur.

AKP, çoktan, ODTÜ ormanından ancak yirmi dört saatlik kesintisiz çalışma, polis koruması ve aralıksız ideolojik propaganda ile geçirilebilen bu yolun altında kalmıştır. ODTÜ, artık gerekirse birbiri için ölümü göze alacak kadar kardeşleşmiş gençliğin direnişinin sadece bir parçasıdır. Ahmet Atakan'ın Armutlu'daki direnişi

bizlere ODTÜ kampüsünde cesaret ve kararlılık vermektedir. Taksim başta olmak üzere ülkenin dört bir yanında mücadeleyi birlikte yürüttüğümüz binlerce kişinin desteği ile rant karşı barikatın arkasında duruyoruz. Ancak barikatları ilerletmek için yeni Haziranlar yaratmamız gereklidir. ODTÜ, devrimci geleneği ile önemli bir direniş alanı olabilir; **ne var ki kendinden muktendir bir ODTÜ direnişi sadece romantik bir söylem düzeyinde kalacaktır.**

AKP zorbalığının Ankara temsilcisi Melih Gökçek, bu yolu kendi adına başarıyla tamamlayacak bile olabilir ancak biz her zaman o yola baktığımızda Ahmet'in onurlu duruşunu, AKP diktatörlüğünün kendi için kazdığı kuyuyu göreceğiz.

Unutulmamalıdır ki henüz son sözümüzü söylemedik. Omuz omuza, rantı geldiği yoldan gönderene kadar direnmek sözümüz olsun. **Bu sözün adı devrim sözüdür, sosyalizm sözüdür.**

SDH ve Marksist Fikir Topluluğu yoldaşları olarak bu savaşı zafere kadar devam ettireceğimizi de bir kez daha ilan ediyoruz.

ODTÜ'den tüm direnenlere selam olsun!

MFT adına Tuna Koç

90 Yıllık Cumhuriyetin Kürt Sorunu

Kürtler bu coğrafyada yeni rejimin üvey evlatları olmaktan kurtulamamıştır. Kürtlerle Türklerin et ve tırnak kadar ayrılmaz bir bütün olduğu edebiyatı her seferinde uzayan tırnağın kesilmesiyle sonuçlanmıştır. Cumhuriyetin başında verilen vaadlerin gelip geçici, egemenlerin günü kurtarma telaşının birer sonucu olduğu açığa çıkmıştır.

Cumhuriyetin 90. yılı geride kalıyor. Cumhuriyetin üvey evlatları malesef(!) bu coşkuyu birçokları gibi doyasıya yaşayamayacak. Örneğin bu topraklarda binlerce yıl beraber yaşadığımız Ermeniler; dilleri, kültürleri bu topraklarda derin izler bırakan Rumlar, artık bu bayramın kutlanmadığı topraklardalar. En başta bu acı gerçeği hatırlatmak en doğrusu olacaktır. Ermeniler 1915'te yaşanan tehir ve soykırımın ardından bu topraklarla bağıni neredeyse keserken, cumhuriyetin ilk döneminde mübadele ile Rumlar Ege'nin öte yakasına sürülmüşlerdi. 6-7 Eylül 1955 tarihinde İstanbul'da yaşanan ve gayri Müslim azınlıklara yönelen linç ve talan Anadolu topraklarının gayri Müslimlerden arındırılması operasyonunun son büyük darbelerden olmuştu.

Katliamlar ve zorbalık Ermeniler ve Rumlarla olan problemi ortadan kaldırdı. Ancak 90 yıllık cumhuriyetin Kürtlerle inatlaşması hala devam etmektedir. Kürtlerin yaşadıkları acı kadar, devletin "çözüm" girişimleri adı altında dayattığı çözümsüzlük de 90 yıldır cumhuriyetle yaşamaya devam etmektedir.

"Milli Mücadele" ve Kürtler

Birinci Dünya Savaşı'nın kaybedilmesinin ardından imparatorluğun yeniden ayağa kalkamayacağı ve artık cenaze merasiminin yakınlığı anlaşıncı daha önceden İttihat ve Terakki Cemiyeti içerisinde yer alan Mustafa Kemal önderliğindeki subaylar, yeni bir ulus devletin inşasının gerekliliğini çok geçmeden kavradılar. İçerisinde birçok çelişkiyi barındıran bu "Milli Mücadele" hareketinin Kürtlerle de tarihsel bir sınav vermesi gerekecekti.

Mustafa Kemal Doğu'da ise Kürt gerçekliğini ve Kürtler yeni rejime eklemlenmeden Doğu'da düzenin sağlanabilmesinin mümkün olmadığını çok erken tarihlerde fark etmişti. Daha 19 Mayıs 1919'da Samsun'a yol alırken, bölgenin önemli aşiret reislerine Kürdistan'ı ziyaret etmek istediğini, Kürtlerden Anadolu'nun işgalden kurtulması için destek istediğini iletti. Doğu'da yükselen Ermeni Devleti ve Kürtlerin bağımsızlaşma ihtimaline karşı dönemin Osmanlı Meclis-i Mebusan'ı ve Kürt Kulübü'nün üyeleri Kamil Bey ve Cemil Paşazade'ye çektiği telgrafta "Bizim varlığımızın Kürtlerin,

Türk'lerin ve bütün Müslümanların yardımına ihtiyacı var. Genel olarak hepimiz bağımsızlığımızı korumalıyız ve ülkemizin bölünmesine izin vermemeliyiz. Ben Kürt'lere, Osmanlı İmparatorluğu'nun parçalanmaması şartı ile onların gelişmesine ve ilerlemesine vesile olacak bütün hukuk ve imtiyazın verilmesinden yanayım." diyordu. (1)

16 Ocak 1920'de dönemin önemli gazetecileriyle yapılan meşhur İzmit röportajı da Mustafa Kemal'in Kürtlere özerklik de dahil olmak üzere birçok imtiyaz tanımaya hazır olduğunu göstermesi açısından önemli bir belgedir. "Kürt meselesi bizim yani Türklerin çıkarına olarak da kesinlikle söz konusu olamaz. Çünkü bildiğiniz gibi bizim milli sınırimız içinde var olan Kürt unsurlar o şekilde yerleşmişlerdir ki ...yoğunluklarını kaybede kaybede ve Türk unsurunun içine gire gire öyle bir sınır doğmuştur ki, Kürtlük adına bir sınır çizmek istersek Türklüğü ve Türkiye'yi mahvetmek gerekir... Dolayısıyla başlı başına bir Kürtlük düşünmektense, bizim Teşkilat-ı Esasiye Kanunu gereğince zaten bir tür yerel özerklik oluşacaktır. O halde

hangi livanın halkı Kürt ise, onlar kendi kendilerini özerk olarak idare edeceklerdir..." (2)

23 Nisan 1920'de Büyük Millet Meclisi açıldığında Mustafa Kemal Koçgiri aşireti liderleri Diyap Ağa, Meço Ağa, Ahmed Ramiz ve Hasan Hayri'yi meclise davet etti. Ankara Kürtleri Doğu'da Ermenilerin devlet kurma tehlikesiyle korkutup kendi saflarında hapsedmek istiyordu. Bölgenin önemli liderlerinin bu korkuya kapıldıkları ve Ankara'yı destekledikleri görülür. 1931 yılında Diyap Ağa meclise katılma nedenlerini şu şekilde anlatacaktır: "Gavur Anadolu'yu sardı: Hepimizi bir düşünce aldı. Din ve diyanet, ırz ve namus, Türklük tehlikeye düştü. İşittik ki Erzurum taraflarında can kurtaran bir paşa çıkmış. Meclis kura-cakmış. Onu hep gözledik. Öğrendim ki bu paşanın adı Mustafa Kemal imiş. Onun büyük yüzünü görmeğe can attım. Fakat o zaman olmadı... bizden iki mebus istedi. Herkes korktu, ihtiyar halimle vatani kurtaranların yanına koşmayı, hatta başımı bile vermeyi göze aldım. Bana 'gitme ölürsün' dediler: 'Zaten herkes mahvoluyor, varam, gidem, onlara ulaşam, hep beraber ölek' dedim." (3)

Ancak Diyap Ağa'nın aksine "Osmanlı'da oyun bitmez" sözünün yeni devlet için de geçerli olacağını düşünen ve meclise katılanları Kürtlerin davasına ihanetle suçlayan Kürt liderler de olacaktı. 1920'de başlayan Koçgiri İsyanı'nda kendisini gösteren bu ayrışma yeni cumhuriyetin Kürtlerle yaklaşma çabalarına rağmen, onlara hiçbir zaman dost olmayacağını ilk işareti olacaktı. Mart 1921'de Dersim'e düzenlenen operasyonda 500 Kürt isyancı katledilirken, iki bin kişi Anadolu'nun çeşitli bölgelerine sürüldü.

Yeni Rejimin Kürt Coğrafyasında Otorite İnşası

Dağıtılan bütün mavi boncuklara rağmen Kürtler 1920'lerin ortalarından itibaren devletin en sert yüzünü görmeye devam ettiler. 1925 yılında yaşanan Şeyh Sait İsyanı bir dönüm

noktası sayılabilir. Bu isyanın ardından yaşanan baskı dalgası yeni bir karanlık döneme girildiğinin simgesi gibidir.

Birçokları arkasındaki İngiliz desteğini(?), dini karakter taşımasını bu isyana sırt çevirmenin bir nedeni olarak görse de tartışılmaz bir gerçek bulunmaktadır ki Şeyh Said isyanı Kürtlerin ulusal uyanışının bir dışavurumudur. Tarihsel olarak isyanın bu ulusal karakterini es geçmek imkansızdır. Etkileri ve isyanın ardından yaşananlar da bunu kanıtlamaktadır. İsyan karşısında askeri zayıflığını gören Ankara hükümeti isyanın bastırılmasının ardından ilk iş olarak hava kuvvetlerinde İngilizlerin

de desteğiyle bir yenileşme başlatmıştır.

Asıl önemlisi Kürt coğrafyası neredeyse 90 yıldır süregelen hale gelen bir olağanüstü hal rejimiyle yönetilmeye başlanmıştır. İsyanın ardından ilan edilen Takrir-i Sükun Kanunu sadece Kürtlerin değil neredeyse bütün muhaliflerin bastırılmasının bir aracı oldu. Bölgede Cemiyet-i Akvam'ın verilerine göre 15-20 bin isyancı öldürülürken, 206 köy, 8758 ev yıkılmıştı. Ankara Hükümeti bu isyanı bastırmak için Milli Mücadele döneminden daha fazla maddi harcama yapmak zorunda kalmıştır (Yaklaşık 20 milyon pound). 1925-1927 yılları arasında İstiklal Mahkemeleri'nde 5110 kişi yargılanırken, 420 idam cezası verilmiş, binlerce Kürt Batı'ya sürülmüştü.

Öte yandan yeni cumhuriyetin kontrol etmekte zorlandığı alanlardan birisi olan Dersim için de tehlike çanları çal-

maya bu dönemde başlamıştı. 1926 yılında Mülkiye müfettişlerince hazırlanan rapor aynen şöyle başlıyordu: "Dersim gittikçe Kürtleşiyor, mefkureleşiyor, tehlike büyüyor. Dersim, hükumeti Cumhuriyet için bir çibandır. Bu çiban üzerinde kati bir ameliye ihtimalatı elimiye önlemek, selameti memleket namına farzı ayındır." (4)

Bundan sonrası herkesçe malum. Erdoğan'ın 2011'de açıkladığı resmi belgelerde Dersim'de 13 bin kişinin katledildiği belirtilirken, yaklaşık 12 bin kişinin sürgün olarak gönderildiği aktarılıyor. Dersim'de isyan katliam için bahane edilse de devletin bu bölge üzerindeki baskıların günümüze kadar eksik kalmadığı açık bir gerçektir.

Cumhuriyet'in 90. Yılında Kürtlerin Durumu

Tarihi kesitlerden de anlaşılabilir. Kürtler bu coğrafyada yeni rejimin üvey evlatları olmaktan kurtulamamıştır. Kürtlerle Türklerin et ve tırnak kadar ayrılmaz bir bütün olduğu edebiyatı her seferinde uzayan tırnağın

Cumhuriyetin 90. yılı geride kalıyor. Cumhuriyetin üvey evlatları malesef(!) bu coşkuyu birçokları gibi doyasya yaşayamayacak. Örneğin bu topraklarda binlerce yıl beraber yaşadığımız Ermeniler; dilleri, kültürleri bu topraklarda derin izler bırakan Rumlar, artık bu bayramın kutlanmadığı topraklardalar. En başta bu acı gerçeği hatırlatmak en doğrusu olacaktır.

kesilmesiyle sonuçlanmıştır. Cumhuriyetin başında verilen vaatlerin gelip geçici, egemenlerin günü kurtarma telaşının birer sonucu olduğu açıktır.

Peki bugüne kadar geçmişle hesaplaşma görüntüsüne önem veren, her seferinde CHP'nin tek parti döneminde yaptıklarını eleştiren iktidarın Kürt sorunundaki tavrı gerçekten bu ilk dönemle ne derece farklılık gösteriyor?

AKP, 11 yıldır Kürt sorununda mehter adımlarından vazgeçmiyor. Atılan göstermelik, günü kurtarmaya yönelik bir adımı mutlaka yeni bir saldırı dalgası izliyor. Daha önce başlanılan "açılım" projesi onbinlerce Kürt siyasetçinin, gencinin, sendikacının, gazetecinin hapisanelere doldurul-

90 yıllık cumhuriyet Kürt ulusal sorununa çözüm getirme potansiyeli taşımadığını göstermiştir. Burjuva cumhuriyet yaşadığı sürece de bu sorunun ötelenmeye devam edileceği, giderek bir kangrene dönüşeceği ve bu topraklar üzerinde barış içinde yaşama umutlarını tamamen tükeceği açıktır. Bu cumhuriyet altında bu sorunun ne çözümü ne de kalıcı bir kardeşleşme mümkün olacaktır, aksine bu cumhuriyet halklar birbirine düşman olarak kaldığı sürece kendisini huzurlu hissedecektir.

masıyla sonuçlanmıştı. Dersim'de, Koçgiri'de yapılan vahşeti aratmayacak Roboski gibi bir katliam bizzat iktidarın inisiyatifinde gerçekleşmişti.

Bugün de durum çok farklı görünmemektedir. Son bir yıldır yaşanan, özellikle Suriye kaynaklı gelişmeler iktidarı Kürt sorununda adım atmaya zorlamıştı. Geçtiğimiz yıl Öcalan'la başlanan diyalog herkeste bir umut yarattıysa da, AKP ile bu umutların çok fazla yeşeremeyeceği çok geçmeden anlaşıldı. Son olarak iktidarın ve medyanın günlerce reklamını yaptığı ve 30 Eylül'de açıklanan demokratikleşme paketinin Kürtlere yeni haklar verme açısından tam bir fiyaskoyla sonuçlanması sürecin ciddi bir tıkanmaya girdiğinin göstergesiydi.

Bugün geline nokta iktidarın Kürt ulusal hareketinin ve halkının taleplerine yanıt vermekten ziyade, hareketi kendi unsurları arasında ayırtırmaya dönük adımlar attığı görülmektedir. AKP iktidarı elindeki otoriteyi gerektiğinde Kürt siyasetinin üzerinde bir sopa olarak kullanacağını göstermektedir. Örneğin, Öcalan'la görüşmeye katılan Selahattin Demirtaş'ın ufak bir eleştirisi onun İmralı'ya gitmesinin iktidar tarafından engellenmesiyle sonuçlanabilmektedir.

Suriye'de ise iktidar destekli İslamcı çeteler eliyle Kürt halkının iç savaş ortasında var olma mücadelesi ve elde ettiği kazanımlar engellenmeye çalışılmaktadır. PYD'nin ve Kürt halkının benzerini Irak'ta gördüğümüz şekilde özerkliğe doğru attığı adımlar, Suriye sınırında Kürtler arasına duvar örmeye itecek kadar büyük bir korku yarata-

bilmektedir.

Dolayısıyla 90 yıllık cumhuriyet Kürt ulusal sorununa çözüm getirme potansiyeli taşımadığını göstermiştir. Burjuva cumhuriyet yaşadığı sürece de bu sorunun ötelenmeye devam edileceği, giderek bir kangrene dönüşeceği ve bu topraklar üzerinde barış içinde yaşama umutlarını tamamen tükeceği açıktır. Bu cumhuriyet altında bu sorunun ne çözümü ne de kalıcı bir kardeşleşme mümkün olacaktır, aksine bu cumhuriyet halklar birbirine düşman olarak kaldığı sürece kendisini huzurlu hissedecektir.

Diğer taraftan Kürtler, 1970'lerde son Kürt isyanını örgütlemeye koyuldu. 1990'larda çatışmalar düşük yoğunluklu bir iç savaşa dönüştü. Kürtler ve ordu saflarında savaşan çoğu yoksul emekçilerden oluşan kimi askerler ağır bedeller ödedi. Neticede Kürtler ağır bedeller karşılığında bazı haklarını aldılar ve halen de almaya devam ediyorlar. Ama halkların kardeşliği ve ulusal sorunun nihai çözümü, burjuva düzen sınırları dahilinde hiç mümkün gözüküyor. Daha Kıbrıs sorununu çözemeyen emperyalist kapitalist sistem, Kürt sorunu gibi bir mega problemi asla çözemeyecektir.

Bu anlamda ağır kanamalı Ortadoğu'nun tamamı için tek çözüm yolu, sürekli devrim ile Ortadoğu Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin kurulmasıdır. Etnik ve mezhepsel boğazlaşmanın son bulması ve halkların kardeşliği, sosyalist devrim mücadelesi ile gerçekçi bir temele kavuşabilir. Türk, Kürt, Alevi, Sünni bütün ezilenler, sömürülenler bu amacı gerçek-

leştirebilecek sürekli devrim bayrağı altında biraraya gelmelidir!

Emre Güntekin

- (1) Ayşe Hür, Osmanlı'dan Bugüne Kürtler ve Devlet-2, Taraf, 21 Ekim 2008.
- (2) <http://www.ozgurlukdunyasi.org/arsiv/298-sayi-224/953-demokratik-ozerklik-demokratiklesme-baris-esitlik-ve-kardesligin-yolunu-acar>
- (3) Ayşe Hür, Sene 1921: Koçgiri isyanı, Alişer ve Zarife, Radikal, 10 Mart 2013.
- (4) <http://gundem.bugun.com.tr/kandonduran-haber-176371-haberi.aspx>

Seçimler Sosyalist Sol Kendi Alternatifini

Türkiye seçim virajına girerken işçi sınıfı ve gençliğin seçimlerde nasıl bir tavır alması gerektiği bir hayli tartışılıyor. Bir tarafta, AKP'ye karşı CHP'nin desteklenmesi gerektiğini savunan yaygın bir görüş var. Bu görüşü savunanlar, ya gelişmekte olan toplumsal muhalefetin derinliğini kavrayamıyorlar ya da muhtemel radikal senaryolara zaten karşılar. **Sokaklarda ortaya çıkmakta olan ve milyonları kapsamına alan enerjiyi CHP'nin arkasına yedeklemek, emekçi halka yapılacak çok**

ısrarla öne çıkartılması, gençliğin ufkunu daraltmaktan başka bir şey değildir.

"Peki AKP'den nasıl kurtulacağız" diye soran itirazları duyar gibiyiz. **AKP'nin gidişi, belki zahmetli olacaktır, belki bunun için bedeller ödenecektir; ama unutmamak gerekir ki kolay zaferler, aslında gerçek zaferler değildir.** Mücadele, ne kadar derinleşirse, ne kadar emekçi halkın dişiyile tırnağıyla yürüttüğü bir şekle bürünürse, işte o zaman gerçek zaferlerden bahsedebiliriz.

AKP'nin gidişi sokaktan olacaktır ve sokak, içerisinden çok daha köklü dönüşümler çıkartmaya adaydır. CHP'ye gelirsek karşımıza emperyalist kapitalist sermayeye göbekten bağımlı bir parti çıkıyor. ABD'ye heyetler gönderen, TÜSİAD'dan icazet almaya çalışan; içerisinde, baştan aşağı, kökten milliyetçilerle süzme liberalleri barındıran CHP, kendi içerisindeki çelişkiler bir yana emperyalist kapitalist sisteme kendisini bir alternatif olarak pazarlamak derdindedir. Bu çizginin en açık ifadesi, hızla yükselen Mustafa Sarıgül'dür ve o **Sarıgül ki böyle giderse CHP'nin yeni lideri olma yolundadır.** Emperyalist kapitalist sistemle tam uyumlu, egemen sınıf içerisindeki çatışmayı yumuşatacak ve bu haliyle emperyalist kapitalist sistem için AKP'nin alternatifi olacak Sarıgüllü CHP, hakim sınıflardan destek

almayı başaracaktır. Böyle bir CHP'nin temel politikalar anlamında AKP'den pek fazla farkı olmayacaktır.

HDP Yeterli Bir Alternatif Değil

HDP'nin bel kemiği ve aslında daha da fazlası Kürt ulusal hareketidir. Kürt ulusal hareketinin beyni de Abdullah Öcalan'dır. Öcalan geçtiğimiz haftalarda düzenlenen HDP Kongresi'ndeki "1971 devrimciliği devlete isyan devrimciliğidir. 40 yıldan sonra artık devletle müzakere önemlidir. Zira devrimci mücadele ancak nitelikli bir müzakere süreciyle kalıcı bir insanlık kazanımına dönüşebilir." şeklindeki mesajı durumu açıklamaya yetiyor. Kürt ulusal hareketi, devletle müzakere edebilir ve uzlaşabilir. Marksistler, ulusların kendi kaderini tayin hakkı çerçevesinde bu konuda alınan kararlara saygı duyacak ve ulusal sorunda ezilen halkın yanında olacaktır. Diğer taraftan devrimcilerin devletle uzlaşma şansı yoktur, uzlaşırlarsa devrimciliklerini kaybetmiş olurlar. Buradan şu sonuç çıkar: **Devrimci gençlik ve sınıf hareketi, Kürt Ulusal Hareketi'nin bir eklentisi durumuna düşerse bütün orijinallliğini kaybedecektir.** Böyle bir durumda kendisine faydası olmayan bir hareketin Kürt ulusal hareketine de faydası olmayacaktır. Son yıllarda biraz daha sağa kaymış, kendisinden çok daha güçlü bir hareketle

Sokaklarda ortaya çıkmakta olan ve milyonları kapsamına alan enerjiyi CHP'nin arkasına yedeklemek, emekçi halka yapılacak çok büyük bir kötülüktür. Radikalleşen gençliğin AKP karşıtlığı dışında çok daha büyük idealleri ve meseleleri olmalıdır. Eskimiş, köhnemiş, çok büyük çoğunluğu kariyerist makam-mevki politikacılarından oluşan CHP'nin ısrarla öne çıkartılması, gençliğin ufkunu daraltmaktan başka bir şey değildir.

büyük bir kötülüktür. Radikalleşen gençliğin A K P karşıtlığı dışında çok daha büyük idealleri ve meseleleri olmalıdır. Eskimiş, köhnemiş, çok büyük çoğunluğu kariyerist makam-mevki politikacılarından oluşan C H P ' n i n

Yaklaşırken Birleşerek Yaratmalıdır!

ittifaka girmek, sosyalist sol için baştan aşağı büyük çelişkileri beraberinde getirmektedir. Örneğin Gezi Direnişi'nin en hayati günlerinde BDP, sonradan tavır değişirse de, bariz bir şekilde sokak hareketine karşı bir tavır almıştır. Türkiye tarihine damgasını vuracak devasa bir sokak hareketi karşısında alınan bu tutum, HDP içerisindeki sosyalist oluşumlar için de ciddi bir çelişki zemini yaratmıştır. Bugün Gezi Direnişi'nin sahiplenilmesi elbette önemli ama kasırganın dinmesinin ardından gelen bu değişiklik aslında durumu kurtarmaya yetmemektedir. Soru işaretleri olduğu gibi yerinde durmaktadır. Örnekler çoğaltılabilir, ama şöyle ciddi bir soru daha var: BDP ve öncelleri, 1999'dan beri Diyarbakır ve daha bir sürü yerelde yönetimdeler. Ama **emek cephesinden bakıldığında ortada ciddi bir anlam yitiminin olduğu tartışılmaz**, kaldı ki bir kısım yerelde taşeron uygulamaları gibi neoliberal uygulamaların BDPlı belediyelerce kullanıldığı da bilinmektedir. Belediyelerde yıllardır sergilenen performans buyken yerel seçimlerde HDP çatısı altında buluşmak, Marksistler için ne kadar mümkün olabilir?

Diğer taraftan **HDP'nin İstanbul adayının Sırrı Süreyya Önder olması kesinleşirse Marksistlerin tutumu farklı olmalıdır**. Bu daha çok Sırrı Süreyya Önder'in emekçi halktan destek gören sol çizgisiyle alakalıdır. Yerel seçimlerin en kritik noktası olacak olan İstanbul'da S. Süreyya Önder, sol söylemi ile burjuva partileri teşhir edebilir, halktan yana olan tavrıyla ayrıştırma yaratabilir ve yol açtığı heyecanla enerjik bir kampanya yürütebilir. Marksistler bu yüzden Sırrı Süreyya Önder'i desteklemeli ve seçim kampanyasının bir parçası olmalıdır.

Seçimlerdeki Genel Tavır Ne Olmalıdır?

HDP'nin solundaki sosyalist güçlerin (ki bu gruba ÖDP ve hele hele TKP girmemektedir) evvela oturup belirli ortak bir taktik üzerine tartışması gerekmektedir. **HDP adaylarının tatmin edici olmadığı yerelerde sosyalist solun ortak bağımsız adaylar etrafında biraraya gelmesi**, belki yerleşik dar anlayışlar nedeniyle zor gözükmemektedir, ama doğru olan budur ve istenildiği takdirde böyle bir birlik gayet de sağlanabilir. Seçimlerdeki bağımsız sınıf çizgisi bu noktada başlar. Buna göre çıkartılan ortak aday

etrafında her siyaset, çalışma yaptığı, güçlü olduğu alan veya alanlarda seçim kampanyasını yürütür. Ortak bir seçim bildirgesi genel çerçeveyi belirler ve siyasi oluşumlar bunun altını doldurmakta ve kendi yayınlarını kullanmakta serbest olurlar. Bu şekilde Haziran Günleri'nde barikatın en önlerinde bulunmuş olan sosyalistler, en ileri sınıf çıkarlarının taşıyıcısı olabilir ve devrimci siyaset yapma imkanına erişmiş olurlar. Aksi takdirde siyasetlessiz bir şekilde ülkenin seyrini izleyen seyirci rolü e g e m e n l i k kazanmış olur. Böyle bir ittifak, şüp-hesiz, sosya-listleri kitlelerin gözünde daha ciddi bir unsur haline getirecek ve ileriki süreçte de v e r i m l i çalışmaların önünü açacaktır.

HDP'nin solundaki sosyalist güçlerin (ki bu gruba ÖDP ve hele hele TKP girmemektedir) evvela oturup belirli ortak bir taktik üzerine tartışması gerekmektedir. HDP adaylarının tatmin edici olmadığı yerelerde sosyalist solun ortak bağımsız adaylar etrafında biraraya gelmesi, belki yerleşik dar anlayışlar nedeniyle zor gözükmemektedir, ama doğru olan budur ve istenildiği takdirde böyle bir birlik gayet de sağlanabilir.

Arjantin'de Sol Cephe Mecliste

Juan Marino, TPR (Tendencia Piquetera Revolucionaria) Merkez Komitesi adına

Sol Cephe parlamentoda. Seçimlerde, 4 ulusal vekil, 6 bölge vekili ve bir bölge senatörü çıkardı. Ülke çapında bir milyon iki yüz bin oya ulaştı.

Troçki'nin "gücünün bilincinde olmak, gerçek gücün en önemli parçasıdır" sözüyle ifade ettiği gibi Sol Cephe'nin seçim başarısı Arjantin işçi sınıfının muazzam ölçüde güçlenmesi anlamına gelmektedir.

Sol Cephe parlamentoda. Seçimlerde, 4 ulusal vekil, 6 bölge vekili ve bir bölge senatörü çıkardı. Ülke çapında bir milyon iki yüz bin oya ulaştı. Sol Cephenin ulusal vekilleri; Salta eyaletinde ikinci olan ve başkentte %28.39 oy alan Pablo Lopez (PO üyesi, % 19,11 oy oranıyla), Buenos Aires eyaletinden Nestor Pitrola (PO

üyesi, %5,04 oyla); Mendoza'dan Nicolas Del Cano (PTS üyesi, %14,03 oy oranıyla) ve Cordoba'dan Liliana Olivero'dır (Izquierda Socialista -Sol Sosyalistler- üyesi; %7,48 oyla). Ayrıca, İşçilerin Sol Cephesi (FIT); Buenos Aires şehrinde 1, Buenos Aires eyaletinde 1, Santiago del Estero'da 1, Mendoza'da 3 bölge vekilliği

i l e
Mendoza'da
1 bölge sena-
törlüğü elde
etti. Bu mil-
letvekilleri
FIT'in zaten
vekillik
kazandığı
Salta, Neuquen ve
Cordoba'da
konumlarını
sağlamlaştır-
cak ve
böylece FIT, 7
eyalette bölge
vekilliğine
sahip olacak.
Diğer
vilayetlerde
ise, FIT ciddi
oylar aldı:
Jujuy-%7.19,
Chaco-%4.48,
Formosa-
%3.38, Santa
Cruz-%11.14,
Neuquen-
%9.91, Rio
Negro-%8.58;
federal
başkent-
%5.65.

Seçimler FIT'in ülkenin dördüncü politik gücü olduğunu ve bütün ülkede bir alternatif olabileceğini tasdik etmektedir.

Bu sonuçlar bizi genel bir sonuca götürür: Sol Cephe iki yıl içinde oylarını bir milyon arttırmıştır (beş yüz binden neredeyse bir buçuk milyona ki bu % 200'lük bir artış

demektir) ve aynı iki yıl içinde Kirchnerizm dört milyon oy kaybetmiştir. Kısaca, gündelik yaşamdaki militanlığımızın bir sonucu olarak Kirchnerizm'in kaybettiği oyların %25'inden fazlası Sol Cephe'ye yönelmiştir. Sadece bu bile Arjantin'in devrim öncesi durum içinde olduğunun bir işaretidir.

Troçki'nin "gücünün bilincinde olmak, gerçek gücün en önemli parçasıdır" sözüyle ifade ettiği gibi Sol Cephe'nin seçim başarısı Arjantin işçi sınıfının muazzam ölçüde güçlenmesi anlamına gelmektedir. Tabandaki bölünmelerden ya da kitle kalkışmasının anomik ifadesinden bahsetmiyoruz ama bu ikinci eğilim, artan kitle desteğiyle bağımsız politik ifadesini bulmuştur.

Dünya çapında kendilerine devrimci diyenlerin büyük bölümünde var olan parlamenter aptallığa karşı, Engels 140 yıl önce kendisini şöyle ifade etmişti: "Genel oy hakkının termometresi işçiler arasında kaynama noktasını gösterdiği zaman, onlar kadar kapitalistler de nerede durmaları gerektiğini bilecektir." Günümüzde FIT'in milletvekili Nestor Pitrola ise "Sol Cephe'nin oyları, oy sandığındaki Argentinazo'dur"(2001'de Arjantin'deki devrimci kitlesel ayaklanmanın adı) demektedir. Bu nedenle

Cristina'ya, sağa ve FAP'a karşı ikinci bir Argentinazo için mücadele edenler bu seçimde FIT'e oy çağırıldılar. Sol Cephe'nin bu tarihsel seçimi, hiç şüphesiz Arjantin ve Latin Amerika'daki devrim öncesi durumun anahtar unsurlarından birisidir.

Bu bakımdan, Ağustos'ta çok şaşırtıcı olan Santa Rosa'da bir belediye başkanlığı kazanmaktan bugün bahsetmediğimiz altını çizmek gerek. Sadece iki ay içinde politik süreç dönüşmüştür: %19 oy alan Partido Obrero (PO), Salta eyaletinde birinci olmak için sadece %1'lik oy oranına ihtiyaç duyuyor. Bu nedenle, PO'nun 2015'teki bölgesel seçimleri kazanma ve Salta eyaletinin başına geçme şansı gerçekten var. Sosyal ağların diliyle #SaltaLaTroska (Salta, Troçkist); Arjantin solunun 24 eyaletten birini yönetme şansına sahip olduğunu gösteriyor. Bu da demek oluyor ki işçi iktidarı için mücadelenin tam vaktidir ve Bolşevik Devrimi tarafından açılan tarihsel dönem sürmektedir. Yunanistan'da Syriza'nın popülist cephesine karşı gerçek bir alternatif yükselmektedir. Arjantin'deki ve dünyadaki işçiler bu önemli konuyu dikkate almalı. Kapitalist iflas karşısında çözüm soldan gelecektir.

Parlamentoya Girdikten

Sonraki Görevler:

Meclis Başkanlığı için FIT'in

Aday Çıkarması ve

Vekillerin Dışarıya Açık,

Düzenli Toplanan Meclislerle

Birlikte Çalışması

Ulusal ve bölgesel meclislerde var olma kazanımı acil görevleri beraberinde getiriyor.

İlk olarak, FIT, politik krizde kendisini temiz bir alternatif olarak ortaya koymak için devrim öncesi durumdan sola doğru bir çıkış için kavga vermelidir. Bu bağlamda, Meclis başkanlığı için aday göstermek zaruridir; zira bu, bir "parlamento darbesi"ni destekleyenlere (Arjantin'deki muhalefet başkanlık için mücadele etmeyi ya da başkanlık silsilesinin bir parçası olduğu için bu pozisyonu Kirchnerizm'e vermeyi tartışıyor) ve de kendi içinde 2015'de Cristina'yı başka bir adayla değiştirmek için mücadele eden Kirchnerizm'e karşı bir alternatif göstermektir. Kirchnerizm sadece Peronist partiden (PJ) sağcılar sunmakta; herhangi bir sol adayı bulunmamaktadır. 2015 seçimlerinde işçilerin kendi adaylarının çıkmasını istemek bütün burjuva partilere karşı bir adım olacaktır.

İkinci olarak, FIT'in vekilleri, halkın kendi talepleri için mücadele etmesini ve mücadele edenlerin politik krizler konusunda tartışmalarını teşvik etmelidir. Bu yüzden TPR ve Sol Cephe'yi Savunma Koordinasyon Komitesi, vekillerin dışarıya açık ve düzenli gerçekleşen meclislerle birlikte çalışması gerektiğini savunmaktadır. Altamira (PO'nun lideri) da Neuquen'deki bölgesel vekillik için

Sadece iki ay içinde politik süreç dönüşmüştür: %19 oy alan Partido Obrero (PO), Salta vilayetinde birinci güç olmak için sadece %1'lik oy oranına ihtiyaç duyuyor. Bu nedenle, PO'nun 2015'teki bölgesel seçimleri kazanma ve Salta eyaletinin başına geçme şansı gerçekten var. Sol Cephe iki yıl içinde oylarını bir milyon arttırmıştır (beş yüz binden neredeyse bir buçuk milyona ki bu % 200'lük artış demektir) ve aynı iki yıl içinde Kirchnerizm dört milyon oy kaybetmiştir. Kısaca, gündelik yaşamdaki militanlığımızın bir sonucu olarak Kirchnerizm'in kaybettiği oyların %25'inden fazlası Sol Cephe'ye yönelmiştir. Sadece bu bile Arjantin'in devrim öncesi durum içinde olduğunun bir işaretidir.

bunu tasarlıyordu. Katılıma açık olmalı ki mücadele edenler katılabilsin ve vekillere taleplerini iletebilsin. Örnek verecek olursak, CUES'te (öğrenci sendikaları) örgütlenen ve NESC düzenlemesinin uygulanmasına karşı mücadele eden lise öğrencileri Marcelo Ramal'dan (Buenos Aires şehrinde seçilen bölgesel vekil, PO'nun liderlerinden) bu amaçla bir yasa tasarısı sunmasını talep edebilmeli ya da Barrio Charrua'nın devrimcileri halk mutfağlarının kapatılmasına karşı ya da Buenos Aires'deki bütün devrimci hareketin talepleri için bir proje sunabilmelidirler. Bu meclisler, mücadeleciler emekçilerin ulusal ve bölgesel parlamentodaki politik krizleri tartışmalarına imkan vermek için ve bağımsız bir politik müdahale yapmak adına politik pozisyonları oylamak için de dışarıya açık olmalı. Bu meclislerin, burjuva vekillerinin işçilerden gizli anlaşmalar yapmasının aksine, FIT vekillerini halkın düşüncelerinin farkında ve kontrolü altında tutmak için düzenli de olması gerekir.

Bu bağlamda meclis başkanlığı için aday çıkarılması ve FIT'in vekillerinin dışarıya açık ve düzenli gerçekleşen meclislerle birlikte çalışması için FIT vekilleri için politik deklarasyon kampanyası öneriyoruz. Pitrola ve Altamira'nın halihazırda FIT'in meclis başkanlığı için aday çıkarılması gerektiğini kamuoyuna açıklamaları çok iyi bir gelişme. Ancak bu örnek, ne PTS ne de Izquierda Socialista'nın tarafından tekrarlanmadı. Gelin FIT'in bu yönde bir deklarasyonu için çalışalım. Bu durum, bahsettiğimiz düzenli ve dışarıya açık meclislerin FIT'in vekillerinin halkın tartışmalarını teşvik etmesi için gerekli ve yerinde olduğunu gösteriyor. Biz

buyurgan bir yöntem önermiyoruz; her delege ve parti neye inanıyorlarsa ona oy verme hakkını zaten kazandı. Bizim istediğimiz bu meclislerin oluşturulması ve böylece vekillerle parlamentodaki oylamalardan önce tartışmak ve onlara fikirlerimizi aktarmak. Kongre'de sürpriz oylarla karşılaşmak istemiyoruz. Her bir FIT vekilinin demokratik mekanizmalarla çalışmasını ve karşılaşılan herhangi bir krizin FIT çatısı altında çözülmesini istiyoruz.

TPR ve Sol Cephe'yi Savunma Koordinasyon Komitesi olarak biz FIT'i olabildiğince ileri itmeye ve onu mücadeleler için itici bir faktör haline getirmeye çabala-yacağız. Sol Cephe'yi Arjantin'in devrim öncesi durumunun politik bir alternatifi ve sömürülenlerin politik partisi yapmaya çalışacağız. Bu yöntemle kendini "anti-kapitalist" olarak adlandıran solun stratejisini açıklığa kavuşturmak isteriz: ya FIT söz verdiği gibi devrimci mücadele içindeki işçilerin dinamosu olacak ya da Avrupa'da anti-kapitalizmde olduğu gibi halk cephesi arkasında çözülen sol bir söylem olarak kalacak.

Sol Cephe, bu bağlamda, sadece Arjantinli işçilere karşı değil uluslararası işçi sınıfına karşı sorumlulukları vardır. TPR ve Sol Cephe'yi Savunma Koordinasyon Komitesi; Arjantin'den (Salta'dan) Yunanistan'a işçi iktidarı için mücadele etmektedir.

Çeviri: Tilbe Akan

Ulusal ve bölgesel meclislerde olma kazanımı acil görevleri beraberinde getiriyor. İlk olarak, FIT, politik krizde kendisini temiz bir alternatif olarak ortaya koymak için devrim öncesi durumdan sol bir çıkış için kavgaya vermelidir. Bu bağlamda, Meclis başkanlığı için aday göstermek zaruridir. İkinci olarak, FIT'in vekilleri halkın bütün talepleri için mücadele etmesini ve mücadele edenlerin her politik kriz hakkındaki tartışmalarını teşvik etmelidir. Bu yüzden TPR ve Sol Cephe'yi Savunma Koordinasyon Komitesi, vekillerin dışarıya açık ve düzenli gerçekleşen meclislerle birlikte çalışması gerektiğini savunmaktadır.

TKP, Haziran direnişini sırasında halkın daha mücadele içinde gelişmemiş olan bilincinin bir yansıması olarak ellerine aldıkları Türk bayraklarını (ki direniş geliştikçe, polisle, devletle karşı karşıya gelindikçe bayrakların görünürlüğü azalmıştır) burjuva Türk devletinin bayrağına sarılmak için bahane bilmiştir.

TKP ve Ulusal Sorun

Geçtiğimiz günlerde TKP'nin gölge lideri Kemal Okuyan, "Türkiye Solunun Yurtseverlik Sınavı" kitabı ekseninde Enver Aysever'in 'Aykırı Sorular' programına konuk oldu. Program boyunca sol ve yurtseverlik arasındaki ilişkinin nasıl olması gerektiğine dair Okuyan'ın ağzından devrimci Marksizmin çarpıtmasını ifade eden onlarca inci döküldü: Türk bayrağına sahip çıkmaktan ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkını (UKKTH) parti programlarından çıkarmalarına kadar. Bu yazıda, Okuyan tarafından, kendi duruşlarını meşrulaştırmak için karalanan, Leninizmin önemli bir ilkesi UKKTH'yi ve TKP'nin bu konudaki duruşunu ele almak niyetindeyiz.

Okuyan, TKP'nin programından çıkardığı UKKTH'yi karalamayı kendine görev bilmiş olacak ki şu sözlerini dinlemeye nail olduk: "ulusların kaderini tayin hakkı... Amerikan başkanına nasip olmuştur onu bir ilke haline getirmek", "Doğu Bloku'nun yıkılması sonrasında UKKTH emperyalistlerce kullanıldı"

Kemal Okuyan, Lenin'in devrimci Marksizmin çok önemli bir ilkesi olarak geliştirdiği ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkı ilkesi ile Lenin'le aynı dönemde yaşamış ABD devlet başkanı Thomas Woodrow Wilson'un ulusların kendi kaderlerini kendileri belirlemesini

(self-determination) kafa bulandırmak, kendi duruşlarını aklamak için özellikle bir tutmaktadır. Bu iki zıt kutbun liderinin bu konudaki görüşlerini ve aralarındaki farkları gerçek komünistler gayet iyi bilmektedir. Bu ayrımın bilincine varmak için derin siyasi analizlere gerek de yoktur, zira meselenin bir yanında emperyalist ABD devlet başkanı Wilson, diğer yanında proletaryanın ve sosyalist mücadelenin önde gelen lideri Lenin. Bu farkı gerek Kemal Okuyan, gerek TKP'nin diğer liderleri de gayet iyi bilmektedir. Sorun UKKTH tartışmalarına dair bilgi eksikliği değil TKP'nin yurtseverlik aşkına tüm Marksist-Leninist mirası tahrif etmesidir. Yani, Kemal Okuyan TKP'nin özünde bulunan köklü ulusalcı damarını daha çok açık etmek niyetindedir. UKKTH'ye bir Amerikan icadı şeklinde yapılan saldırılar, aslında Marksist-Leninist geleneğe ulusalcı-şovenist zeminden yapılan bir ataktır. Stalinizmin geleneği bu tarz karalamalar ve çarpıtmalarla doludur.

TKP, Haziran direnişini sırasında halkın daha mücadele içinde gelişmemiş olan bilincinin bir yansıması olarak ellerine aldıkları Türk bayraklarını (ki direniş geliştikçe, polisle, devletle karşı karşıya gelindikçe bayrakların görünürlüğü azalmıştır) burjuva Türk devletinin bayrağına sarılmak için bahane bilmiştir

(böylece de ancak halkın geri bilincine uygun olduğunu göstermiştir). TKP, Haziran Direnişi'nde radikalleşmekte olan kitlelerin gerisinde kalmış, kitlelerin bir bölümünün haleti ruhiyesi olan ulusalcılığa demir atarak etkilediği kitleleri de geri çekmiştir. Sadece adı komünist olan bu parti, Ağustos'ta gerçekleştirdiği Kongre'sinde Türk bayrağını kullanma ve UKKTH'yı programlarından çıkarma kararlarının yanı sıra Kemal Okuyan'ın kaleminden de (bakınız "Türkiye Solunun Yurtseverlik Sınavı" kitabı) Kautsky'i aratmayacak şekilde yurtseverlik savunusuna girişmiştir. TKP'nin UKKTH'yi terk etme nedenlerinden biri olarak ezilen ulusların emperyalizm ile işbirliği içerisinde olduğu iddiası gösterilmektedir. Bu iddialar karşısında Lenin'in Marksist gelenek için ilkeleştirdiği ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkını bir kez daha ele almak yerinde olacaktır.

UKKTH Komünistler İçin Ne İfade Eder?

Tartışması yıllardır aralıksız süren ezilen ulusların kaderini tayin hakkı ilkesi, Lenin tarafından Birinci Dünya Savaşı öncesinde geliştirildi. Emperyalizm gelişme dönemine girerken, bunun ekseninde ezilen ulusların hakları sorunu da doğmuştu. Dönemin tüm komünistleri tarafından bu soruna cevap UKKTH ile verildi. İkinci

Enternasyonal'in lideri Kautsky ve çizgisindekiler ise söylemde bu hakkı kabul ettiyseler de dünya savaşının hemen öncesinde, Kautsky yurtseverlik yolunda UKKTH'yi terk etti (detaylı bilgi için bakınız: Ulusların Kaderini Tayin Hakkı, Lenin). Kautsky'nin ihanetini mahkum eden Lenin, UKKTH'nin komünistler için ne kadar önemli olduğunu saptayıp bu görüşü savunup geliştirmiştir. Bu soruna diğer bir çözüm ise Amerikalı yerlilerin toprağını ilhak etmekle meşgul olan ABD devlet başkanı Wilson tarafından gelmiştir. Kemal Okuyan'ın Aysever'in parti programlarından UKKTH'yi çıkarma nedenini açıklarken bu ilkeyi Wilson'a atfetmesini, Lenin'in ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkı konusunu ilke düzeyine çıkarmasını görmezden gelmesinin nedenini anla-

başkanına atfet gitsin (Ne de olsa, olaya bir Amerikan başkanı dahil olunca herkes 'tamam, o zaman' diyecek!).

Wilson, halkların kendi kaderini kendilerinin belirlemelerinden bahsetti, çünkü emperyalist savaş sonrası galip gelen rakiplerinin çok geniş coğrafyaları ele geçirerek güçlenmesinden çekiniyordu. Yani Wilson'da mesele bu kadar basittir. Lenin'in UKKTH ilkesi, doğrudan devrimin amaçlarına bağlanan sistematik bir yaklaşımdır. Lenin egemen ulusun, ezilen ulusla ilişkisini sınıf perspektifi ile açıklar. Egemen ulusun yurtseverliği ya da şovenizmi, bu ulusun içerisinde işlendikçe, egemen ulusa bağlı işçiler arasında sınıf bilinci yerine milliyetçilik oluşacak ya da gelişecektir. Bu, sınıf mücadelesinin önünü tıkayan bir engel anlamına gelir ve aynı zamanda egemen

ulusun işçilerinin kendi kapitalistlerine bağlı kalmaya zorlar. Marks'ın da söylediği üzere başka bir ulusu ezen ulus özgür olamaz. Ezilen ulusun işçisi ise ulusal, siyasal özgürlüğüne sahip olmadıkça için

sınıfsal mücadelenin önüne ulusal mücadele geçer. Bunun çözümü, yani ezilen ulusta da sınıfsal ayrımların öne çıkması, sınıf mücadelesinin başlaması için UKKTH zorunludur.

TKP ezilen ulusların emperyalizmle bağ olduğunu sürekli vurgulayarak, Türkiye'de Kürt halkının mücadelesini içi boşaltılmış sözlerle örtmeye kalkışıyor. Oysa ki komünistlerin mücadelesinin hedefinde, öncelikle kendi egemen sınıfları vardır. Lenin, Birinci

Dünya Savaşı gibi bir dönemde dahi Rusya'nın yenilgisini isteyerek 'devrimci yenilgeci' bir tutum almış; her zaman 'asıl düşman içerde' şiarını yükseltmiştir. Kısacası devrimci Marksist gelenek emperyalistleri bir tehdit olarak gösterip devrimci ilkelerinden vazgeçmemişlerdir; bu gelenek Birinci Dünya Savaşı sırasında karşısında savaşılan ülkelerin emperyalizmine vurgu yaparak kendi egemenlerini destekleyen İkinci Enternasyonal çizgisinin alışkanlığıdır. TKP de zaten

İkinci Enternasyonal çizgisindeki bir partidir. Kemalistlerden rol çalmaya çalışan TKP'nin 'aman emperyalistlere yarıyor UKKTH' feryatlarının aksine Lenin, ezen ulusun mensubu devrimcilerin politikalarını asıl düşmanları olan kendi egemenlerine karşı konumlandırmaları gerektiğini, ancak bu şekilde sosyalizm mücadelesinin başarılı olabileceğini vurgulamaktadır:

"Nasıl ki, örneğin Latin ülkelerde olduğu gibi cumhuriyetçi sloganların halkın aldatılması ve mali soygun amacıyla burjuvazi tarafından kullanılması durumları, sosyal-demokratların cumhuriyetçiliklerinden vazgeçmeleri için bir neden olamazsa, aynı şekilde bir emperyalist devlete karşı ulusal kurtuluş savaşımından, bazı durumlarda bir başka "büyük" devlet tarafından. aynı ölçüde emperyalist amaçları için yararlanılması hali de, sosyal-demokratların, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını reddetmelerine neden olamaz." (Lenin, Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı, Sol Yayınları, s.146)

Sonuç Olarak

Lenin'in bu sözlerinden sonra Kemal Okuyan'ın UKKTH hakkındaki görüşlerinde Lenin'i yadsımasını daha iyi anlıyoruz. Hali hazırda TKP'nin ezilen ulusların sorunlarında tarihsel olarak sahiplendiği Kemalist refleksleri de, Stalinist tutumu da, partinin durduğu konumu açıklamakta. Mustafa Kemal'i Türkiye'yi emperyalist düşmanlarından koruyup onlara karşı savaştığı için yere göğe sığdıramayan TKP, Rum, Ermeni ve Kürt halklarının topraklarının ilhakını açmıyor. Dersim, Zilan katliamlarının esamesi okunmuyor, ezilen halkların demokratik talepleri gerici, halkların katliamı ilericilik oluyor. Okuyan'ın çok sevdiği ve her daim "anlamaya çalıştığı" Stalin da SSCB'de yaşayan mazlum halklara kan kusturmamış mıydı?

Son olarak TKP'nin sıklıkla dile getirdiği ve sahiplendiği yurtseverlik anlayışı ne Marksizme ne de Leninizme ait bir kavramdır. Hal böyle olunca adı komünist olan bir parti ezilen ulusların kaderini tayin hakkını yadsıyor, onları emperyalizmin maşası olarak görüyor. TKP bu görüşlerini savunmaya devam edecektir, farklı bir beklentimiz yok. Lakin birilerinin yurtseverliği Marksizm diye anlatması, UKKTH'yi Amerikalı bir adamın buluşu olarak göstermesi gibi bayağılıklar karşısında Marksizmi, Leninizmi ve ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkını savunmak da komünistlerin devrimci görevidir.

Tolga Karaman

Lenin'in UKKTH ilkesi, doğrudan devrimin amaçlarına bağlanan sistematik bir yaklaşımdır. Lenin egemen ulusun, ezilen ulusla ilişkisini sınıf perspektifi ile açıklar. Egemen ulusun yurtseverliği ya da şovenizmi, bu ulusun içerisinde işlendikçe, egemen ulusa bağlı işçiler arasında sınıf bilinci yerine milliyetçilik oluşacak ya da gelişecektir. Bu, sınıf mücadelesinin önünü tıkayan bir engel anlamına gelir ve aynı zamanda egemen ulusun işçilerinin kendi kapitalistlerine bağlı kalmaya zorlar. Marks'ın da söylediği üzere başka bir ulusu ezen ulus özgür olamaz.

mak için alim olmaya gerek yok. Okuyan, başka bir soruya cevabında bu tavrına ışık tutuyor ve UKKTH hiçbir zaman Marksizmin ilkelerinden olmadığını söyleyerek sahip çıktığını iddia ettiği Ekim Devrimi'nin unutulmaz önderi Lenin'i görmezden geliyor. Nasıl görsün ki? Okuyan, ezilen ulusların kendi kaderini tayin hakkı tartışmasına Lenin'in adını karıştırma kolaylıkla bu ilkeyi yok sayamayacak, Lenin'le ters düştüğü aleni ortaya çıkacak. Onun yerine bu ilkeyi bir ABD

KADRO'DAN YÖN'E

**Kadrocular,
Türkiye
sosyalist
gelenegine
miras olarak
Kemalizmle
bulamaç
edilmiş bir
kalkınmacı
söylem
bırakacak;
bu
temellerden
de beslenen
Milli
Demokratik
Devrim
tezleri 68
gençliğini
etkisine
alacaktır.**

Kadrocuların Kemalist iktidarı "milli inkılabın" öncüsü olarak tarifleyerek devlet erkanını kendi programı doğrultusunda etkileme çabasının dönemin devletçilik politikası aracılığıyla yürütülmeye çalışıldığını yazı dizisinin birinci bölümünde söylemiştik. Kadrocuların sosyalizmi basitçe kalkınmacı bir model ve devletçilik olarak yorumlaması hem onların CHP'ye yakınlaşması hem de dergilerinin kapatılmasının nedeni haline gelecekti.

Devletçilik ve Milli İnkılap

1930'lu yıllarda dünya, Büyük Buhran'ın sonucunda ortaya çıkan aşırı üretime çözüm olarak devlet müdahalesini öngören Keynesçi politikaları hararetle bir şekilde tartışırken Türkiye aynı sorunsalı başka bağlamlarda ele almak durumunda idi. Türkiye'de özel teşebbüse dayalı bir ekonomi öncülüğünce milli burjuva sınıfı yaratmak amacıyla yola çıkan Kemalist iktidar İzmir İktisat Kongresi'nde yeterli sermaye birikiminin olmadığını tespit ederek ekonomide devletçi politikaya yönelmişti. Böylece İş Bankası aracılığıyla özel teşebbüsler yaratılmaya çalışılırken sanayi yatırımlarının mecburen devlet eliyle gerçekleştirildiği bir ekonomik dönem başlamıştı.

Kadrocular, sınıfsal bir karaktere sahip olmadığını iddia ettikleri inkılabın kadrolarını, sınıflı toplum yapısının gelişmesine ve böylece ortaya çıkacak sınıf çatışmalarına engel olmak amacıyla devletçiliği kullanma konusunda ikna etme misyonunu kendilerine yüklemişti. Varılacak nokta ise Tör'ün deyişiyle "Dünyanın

ezilen ulusları kapitalizm ve sosyalizm dışında aradıkları kurtuluş yolunu Türkiye'nin açmasını beklemektedir ve bu yolu açacak tek kuvvet devlettir" (aktaran Yanardağ, 2008, s.145).

Kadroculara göre devletin merkezde olduğu planlı ekonomi; 1929 Büyük Buhran'ını atlamanın, emperyalist düzenden bağımsız olmanın, sanayileşme sürecinde burjuvazinin ekonomik güç kazanarak siyasal güç haline gelmesinin engellenmesinin tek yoludur. Hatta Kadrocular, kriz koşullarında Batılı kapitalist ülkelerin üretim araçlarını daha ucuza satmak zorunda olacaklarından bu durumun sanayileşme konusunda bir fırsat doğurduğunu da söylemişlerdir. Kadrocular, devletin müdahalesiyle kapitalizmin krizini Türkiye'nin kapitalist üretimin daha hızlı yerleşmesi, kökleşmesi için bir fırsat olarak görürken diğer yandan da gülünç bir şekilde devletin sınıf karakteri olmadığını iddia edebiliyorlardı.

Planlı ekonominin diğer biçimlerinden kendini ayırtırmak gayreti Kadrocularda göze çarpmaktaydı. Kadrocular faşizmin tahlilini Komintern'in tespitlerine çok benzer şekilde emperyalist yayılcılığın en ileri boyutu, sanayi burjuvazisinin çıkarına çalışan bir savaş makinesi ve karşısında mücadele edilmesi gereken ırkçı bir ideoloji olarak yapmaktaydılar. Diğer taraftan da faşizmin toplum üzerinde devlet otoritesini koşulsuz şart-sız uygulaması, İtalya ve Almanya örneklerinde olduğu gibi kalkınmacı bir program izleyişi ile SSCB'nin devlet kapitali rejiminin planlı ekonomisi ve kalkın-

ma hızı Kadrocuları etkilemiştir. Bu perspektifle otoriter bir devlette yaşama geçirilen planlı ekonominin eğitilmiş ve teşkilatlandırılmış nesillerle birlikte bu ülkelerin milletlerini geliştirdiğini de söylemekten geri kalmamışlardır. Yakup Kadri bu hayranlığını şöyle dile getirmiştir: "Rusya bu suretle yapıcı ve kurucu bir inkılap tipini göstermiş oluyor. Denilebilir ki faşizm sanki İtalya'nın iskeleti üzerine yeni bir İtalya, genç ve canlı bir İtalya kurmuştur" (aktaran Yanardağ, 2008, s.145).

Ortaya çıktıkları dönemde burjuva demokrasisinin sınırlarının daralmış olmasının yanı sıra faşist Almanya, İtalya ile SSCB'de totaliter yönetimlerin varlığı Kadrocuları etkilemiştir. Bu ülkelerin gelişimlerinin temel dinamosunu otoriterlik olarak kavrayan Kadrocular, Türkiye'deki özgün koşullarının da varlığında otoriter eğilimler göstermişler ve Milli Şef dönemine büyük destek sunmuşlardır. Kadro, parlamenter demokrasiye karşı çıkarak tek parti yapısının ötesinde elit bir kadronun yönetimini savunmuştur. Çok partili rejimi erken ve yanlış bulan Kadrocular, Türkiye'nin gelişimini tamamlaması ve kalkınması için tek partili otoriter rejimi savunmaktadırlar (Yanardağ, 2008). Önerdikleri devlet ve toplum modeli ise SSCB, İtalya ve Almanya örneklerinde farklı versiyonları bulunabilecek yukarıdan aşağı doğru örgütlenen, otoriter, tek parçalı ve disipline edilmiş bir modeldir.

Anti-Marksist tavrını çok net biçimde ortaya koyan Kadro, uluslararası düzey-

Mustafa Kemal 1929'da İş Bankası'nın Ankara'da yeni yaptırılan genel merkez binasında

deki çelişkileri gerekçe göstererek milli olanın proletarya diktatörlüğü tarafından parçalanacağını söyleyerek herhangi bir sınıfın diktatörlüğünü kabul etmediğini belirtmiştir. Ancak destek verdiği devlet politikaları çoktan milli bir müteşebbis sınıf yaratmak için kolları sıvamış, Koç'lar, Sabancılar pehdah olmaya başlamıştır. Kadrocuların kapitalist düzenle uyum içinde oluşlarını devletçilik politikasında olduğu gibi özel mülkiyetin tamamen tasfiyesini reddetmesinde de görmek mümkündür. Önerileri, küçük sermayenin de yer aldığı ekonomide burjuvazinin ekonomik ve politik güç kazanmasının devlet tarafından engellenmesidir. Çünkü devlet bütün millet için iyi olanı uygulama kapasitesine sahipken özel sermaye sadece kendi çıkarını düşünecektir. Bu bağlamda Şevket Süreyya Aydemir (1968, s.186) Batılı kapitalist toplumların çelişkilerinin üretim araç ve usullerinin başıboş gelişmesinin bir mahsulü olduğunu savunmaktadır ve Türkiye'nin farklı bir yol izlemesini istemektedir: *"bizimi inkılabımız, çağdaş kapitalizme karşı kutsal bir isyan, onun antitezi ve bir reaksiyonu olmak zorundadır"* (Aydemir, 1968, s.113)

Kemalist iktidarın zorunluluklar neticesinde geçici bir dönem için yüzünü devletçiliğe dönmüş olduğu gerçeği Kadrocular açısından bir huzursuzluk kaynağıdır. Kadrocular, bu noktada eleştirilerini vurucu bir şekilde ortaya koymak yerine devamlı olarak kendi önerilerini sunarak etkileme çabasına devam etmişlerdir. Büyük toprakların parçalanarak tazminatsız bir şekilde

Büyük toprakların parçalanarak tazminatsız bir şekilde topraksız köylüye dağıtılması, devlet eliyle ve onun mülkiyetinde sanayileşme, dış ticaretin devlet kontrolüne alınması, özel sermayenin karar alma mekanizmasının dışında tutulması talepleri Kadro'nun Kemalist program ile çelişki içinde olmasını beraberinde getirdi. CHP'nin bir parçası olan toprak sahiplerinden ve İş Bankası çevresine üşüşen girişimcilerden bu talepleri gerçekleştirmesini bekleme saflığına kendisini kaptıran küçük burjuva Kadrocular kendilerini yoğun bir saldırı altında bulacaklardır.

topraksız köylüye dağıtılması, devlet eliyle ve onun mülkiyetinde sanayileşme, dış ticaretin devlet kontrolüne alınması, özel sermayenin karar alma mekanizmasının dışında tutulması talepleri Kadro'nun Kemalist program ile ciddi çelişkiler içinde olmasını beraberinde getirdi (Türkeş, 1999, s.152). CHP'nin bir parçası olan toprak sahiplerinden ve İş Bankası çevresine üşüşen girişimcilerden bu talepleri gerçekleştirmesini bekleme saflığına kendisini kaptıran küçük burjuva Kadrocular kendilerini yoğun bir saldırı altında bulacaklardır.

Dönemin liberalleri olan Hamdi Başar ve Ağaoğlu'nun da dahil olduğu farklı çevrelerce devletçiliğin farklı amaç ve farklı şekillerle savunuluyor olması Kadro'nun bu kesimlerle derinlikli ama yumuşak üsluplu bir dizi polemige girmesine sebep olmuştur. Katıksız liberal Ağaoğlu serbest piyasacılığı ve özel teşebbüsü savunsa da sermayenin olmadığı koşullarda devletçiliğin geçici olarak uygulanmasını bir Kemalist olarak doğru bulduğunu söylemektedir. Bunun en kısa sürede sermayeyi büyütecek şekilde yapılması gerektiğinin altını kalınca çizer. Başar özel ve devlet teşebbüslerinin karşı karşıya getirilmeden devlet eliyle bir dengeye oturtulmasını, bürokrasinin engellenmesini istediğini; en nihayetinde de serbest piyasayı arzuladığını söyler (Türkeş, 1999, s.165-169). Kadro, CHP'nin ise 'fiskal devletçiliği' kabul ettiğini söyleyerek eleştiride bulunur. Devletin yatırımcı olarak piyasaya girerken temel hedefinin devlet bütçesine gelir sağlamak olduğu bir model olan fiskal devletçilik Tökin tarafından *'bu tür devletçiliklerde iktisadi faaliyetler liberal ekonominin kurallarına göre işler'* diyerek eleştirilir. Olması gereken ise Kadro'nun terimi ile 'Nasyonalist Devletçilik'tir ki bu modelde devlet bir sınıfın temsilcisi değildir, bilinçli bir kadro tarafından yürütülür, 'bütün milletin' çıkarı temsil edilir (Türkeş, 1999, s.173).

1933 yılında İnönü, makale yazarak dönemin iktidar tarafından kabul edilen devletçiliğini anlatmaya girişir. "Fırkamızın devletçilik vasfı" adlı bu makaledeki ifadeler adeta Boratav'ın deyimiyle iktidardaki başbakana değil de muhalefette bulunan birisi ait gibidir. (Yani devletçilik konusu devletin kendi içerisinde de bir gerilim kaynağıdır. Bu gerilimin tarihsel yansıması İş Bankası kurucularından Bayar ve Menderes'in Demokrat Parti'si ve İnönü'nün CHP'si arasındaki çatışma 50'lerde kendisini iyice açık edecektir.) İnönü bu makalede Ağaoğlu ve benzerlerinin savunduğu 'özel sektör daha iyi yapar' görüşünü açıkça reddetmektedir. Meselenin mülkiyetin kime ait olacağı ile ilgili değil, sanayileşmeyi gerçekleştirecek güç ve yetenek kimdedir meselesi olduğunu da söyler (Türkeş, 1999, s.220-224).

Kadro'nun Kapanışı

Kadro, döneminin önemli figürlerinden Recep Peker, Ağaoğlu ve Başar ile girdiği polemiklerde liberalizmlerine yumuşak bir üslupla eleştiriler getirmiş olsa da dönemin baskıcı koşulları rejimin kabul etmediği bir muhalefetin varlığına imkan tanııyordu. Kemalist iktidarla Kadro arasında eşitsiz bir ilişki vardı (Türkeş, 1999); Kadro Kemalist rejime siyasi anlamda bağımlı idi. Desteğini çektiği durumda baskıya dayanması imkansızdı. Milli inkılabın ideologu olma isteği, başlangıçta Kemalist rejim tarafından Aydemir'in olumlu girişimi olarak karşılanmıştı. Çünkü Kemalist iktidar, devletçi politikalara potansiyel muhalif liberallere karşı Kadro'yu kendisini destekleyen bir unsur olarak el altında tutmak istemişti. Ancak 1934'ten sonra artık Kemalist iktidarın Kadro'ya ihtiyacı kalmadı; her ne kadar devletçilik politikası uygulanıyor olsa da bunun devlet için geçici bir politika olmasının kanıtı olarak Celal Bayar maliye bakanlığına atanmış; dolayısıyla yönetim liberallerle arasındaki gerilimleri ortadan kaldırmak istemişti.

Kadro'nun Yakup Kadri'nin Tiran büyükelçiliğine atanmasıyla dergisini kapatmaya zorlanmasında İş Bankası grubunun olumsuz bakışının önemli etkisi olmuş; ancak aslen Recep Peker'in kadronun ideoloji üretmesi girişimine olumsuz yaklaşması belirleyici olmuştur. Öyle ki Recep Peker "İnkılabın bir ideolojisi

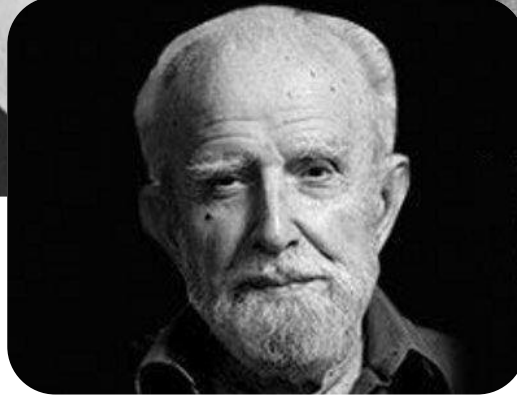
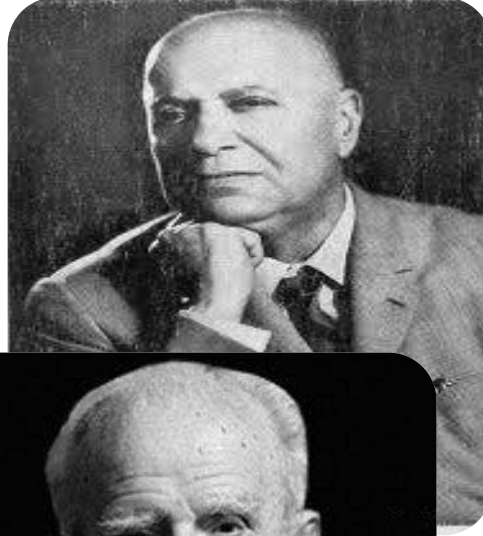
olacaksa onu da biz yaparız" diyerek sert tavrını ortaya koymuştur. İş Bankası grubunun Ağaoğlu önderliğinde Kadro'yu "komünist", "Komintern dergisi", Bolşevik" olmakla itham etmesi derginin kapatılmasına giden yolda oldukça etki yapmıştır. Ve nihayetinde inkılabın ideolojisini oluşturmak için yola çıkmış olan Kadro, aynı inkılabın kadroları tarafından hızlıca tasfiye edilmiştir.

Sonuç Olarak

Kadro dergisinin otuz altı sayılı yayı hayatı boyunca ülke içindeki tartışmalar adına özgün, dünyadaki benzer örnekleri adına ise sıradan bir üçüncü yol arayışına denk düştüğünü söylemek mümkün. Diğer örnekler de olduğu gibi Kadro da, kendisi de kapitalizm dışına çıkmak konusunda başarısız olmuştur. Başarısız olduğunda da Taner Timur'un ifadesiyle "sorunları idealist düzeyde sınıf kavgasının dışında ele aldıkları için pek küçümsediler. Sınıf kavgası sonucunda tasfiye olmuşlardır." Bu tasfiye yaşansa da Kadrocular, Türkiye sosyalist geleneğine miras olarak Kemalizmle bulamaç edilmiş bir

Doğan Avcıoğlu,
Şevket Süreyya Aydemir
ve Mihri Belli

Kadrocuların 1930'ların dünyasında Kemalist iktidarın sol retorikle yeniden yorumlanması ve burjuva kalkınmacılığın, Türkiye'nin ekonomik gelişiminin desteklenmesi misyonundan başka bir vasfı olmamıştır.

TKP'nin Stalinizasyonu ve MDD tezlerinin yurtsever, ulusal kalkınmacı tutumunun el birliğiyle bu topraklarda uzun bir dönem boyunca devrimci Marksist gelenek soldurulurken Kadro hareketinin de buradaki payı yok sayılamaz.

kalkınmacı söylem bırakacak; bu temellerden de beslenen Milli Demokratik Devrim tezleri 68 gençliğini etkisine alacaktır. Yön hareketinin liderleri olan Doğan Avcıoğlu ve Mihri Belli'nin orduyu zinde güçler olarak tariflemesi ve bu bağlamda sol cuntacı bir programa sahip olması sosyalist hareketin gelişiminde fikirsel etkilerini gösterecektir.

TKP'nin Stalinizasyonu ve MDD tezlerinin yurtsever, ulusal kalkınmacı tutumunun el birliğiyle bu topraklarda uzun bir dönem boyunca devrimci Marksist gelenek soldurulurken Kadro hareketinin de buradaki payı yok sayılamaz.

Kadrocuların 1930'ların dünyasında Kemalist iktidarın sol retorikle yeniden yorumlanması ve burjuva kalkınmacılığın, Türkiye'nin ekonomik gelişiminin desteklenmesi misyonundan başka bir vasfı olmamıştır.

Derya Koca

Kaynakça

- 1) Aydemir, Şevket Süreyya, İnkılap ve Kadro, 2. Baskı, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1968.
- 2) Tekeli, İlhan&İlkin, Selim, "Türkiye'de Bir Aydın Hareketi: Kadro", Toplum ve Bilim, 24, Kış, 1984.
- 3) Tekeli, İlhan&İlkin Selim, Bir Cumhuriyetin Öyküsü Kadrocuları ve Kadro'yu Anlamak, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2003.
- 4) Tekeli, İlhan&İlkin Selim, (2007), "Kadro ve Kadrocuların Öyküsü", Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, Cilt 8: Sol, İletişim Yayınları, İstanbul, s.600-19.
- 5) Türkeş, Mustafa, Kadro Hareketi Ulusçu Bir Sol Akım, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 1999
- 6) Yanardağ, Merdan, Türk Siyasal Yaşamında Kadro Hareketi, İkinci Baskı, Siyah Beyaz Yayınevi, İstanbul, 2008.

Paris Komünü Dersleri-II*

Zor olan, içte demir disiplinle kaynaşmış; kitle hareketiyle -gelgitleriyle- yakından bağlantı kurmuş bu merkezileşmiş parti örgütüne sahip olmaktır. İktidarın ele geçirilmesi emekçi kitlelerin güçlü devrimci basıncı olmaksızın başarılamaz. Ancak bu eylemde hazırlık unsuru kesinlikle zorunludur. Parti, konjonktürü ve anı ne kadar iyi anlarsa direnişin temelleri o kadar iyi hazırlanır, güçler ve roller o kadar iyi dağıtılır, başarı o kadar fazla kesinleşir, o kadar az kurban verilir.

Parti, devrimi, istediği vakit iradi olarak yapamaz; iktidarı alacağı zamanı istediği gibi seçemez. Ancak olaylara aktif bir şekilde müdahale edebilir; devrimci kitlelerin ruh halini her an kavrar, düşmanın direnme gücünü değerlendirir ve böylelikle belirleyici eylem için en uygun ana karar verir. Bu, görevinin en zor tarafıdır. Partinin her durum için geçerli olan bir kararı yoktur. İhtiyaç duyulan; doğru bir teori, kitlelerle derinlikli bir bağlantı, durumu kavrama yetisi, devrimci bir algı ve büyük bir kararlılıktır. Devrimci bir parti proleter mücadelenin bütün alanlarına ne kadar derinden nüfuz ederse, amaç ve disiplinin birliğiyle o kadar bütünleşmiş hale gelir, sorunları çözmek konusunda da bir o kadar başarılı ve hızlı olur.

Zor olan, içte demir disiplinle kaynaşmış; kitle hareketiyle -gelgitleriyle- yakından bağlantı kurmuş bu merkezileşmiş parti örgütüne sahip olmaktır. İktidarın ele geçirilmesi emekçi kitlelerin güçlü devrimci basıncı olmaksızın başarılamaz. Ancak bu eylemde hazırlık unsuru kesinlikle zorunludur. Parti, konjonktürü ve anı ne kadar iyi anlarsa direnişin temelleri o kadar iyi hazırlanır, güçler ve roller o

kadar iyi dağıtılır, başarı o kadar fazla kesinleşir, o kadar az kurban verilir. İktidarı alırken politik-stratejik görev, etraflıca hazırlanmış bir eylem ve bir kitle hareketinin korelasyonunu sağlamaktır.

Bu bakış açısından 8 Mart 1871 ile 7 Kasım 1917'yi kıyaslamak çok öğreticidir. Paris'te öncü devrimci çevreler safında eylem için inisiyatifin mutlak yokluğu söz konusuydu. Burjuva hükümet tarafından silahlandırılmış proletarya, gerçekte kentin asıl sahibiydi; emrinin altına tüm maddi iktidar araçları -toplar ve tüfekler- vardı; ancak bunun farkında değildi. Burjuvazi devin silahlarını almaya yelten-di; proletaryanın topunu çalmak istiyordu. Girişim başarısızlığa uğradı. Hükümet, panik içerisinde Paris'ten Versay'a kaçtı. Alan boş kalmıştı. Fakat proletarya ancak ertesi gün Paris'in efendisi olduğunu anlayacaktı. "Liderler" olayların gerisindeydi; çoktan olan biteni kaydettik-ler ve devrimci ucu köreltmek için ellerinden gelen her şeyi yaptılar.

Pertograd'da olaylar farklı bir şekilde gelişmişti. Parti, iktidarın ele geçirilme-sine emin adımlarla ve kararlı bir şekilde ilerledi; adamları her yerde bulunuyor, her

pozisyonu sağlamlaştırıyor, bir tarafta işçilerle garnizonun diğer tarafta da hükümetin bulunduğu her çatlağı derin-leştiriyordu.

Temmuz günlerinin silahlı gösterisi, parti tarafından yürütülen engin bir keşifti ve kitlelerle yakın ilişkinin ve düşmanın karşı koyma gücünün düzeyini yoklamayı hedefliyordu. Keşif, ileri karakolların mücadelesine dönüşmüştü. Geri püskürtülmüştük ancak eylem parti ve kitlelerin derinlikleri arasında bağlantılar kurmuştu. Ağustos, Eylül ve Ekim ayları güçlü bir devrimci akıntıyı gördü. Parti bundan kazançlı çıkmıştı; işçi sınıfı ve garnizonda destek noktalarını artırdı. Sonrasında, konspiratif hazırlıklar ve kitle eylemleri arasındaki uyum neredeyse otomatik bir şekilde gerçekleşti. İkinci Sovyet Kongresi'nin Kasım'da yapılması kararlaştırıldı. Bundan sonraki tüm ajitasyonlarımız Kongre'nin iktidarı alması yönündeydi. Böylece, devrim peşinen 7 Kasım'a adapte oluyordu. Bu gerçek düşman tarafından iyi biliniyor ve anlaşılıyordu. Kerenski ve kabine üyeleri Petrograd'da belirleyici an için, çok küçük ölçüde olsa da, kendi ko-numlarını güçlendirmeye için çabaladılar. Garnizonun en devrimci kesimlerini

sevkiyata katmak üzere başkent dışına çıkar-maya da ihtiyaç duydu-lar. Biz, kendi h e s a b ı m ı z a , Kerenski'nin bu girişi-minden belirleyici önemde olan yeni bir çatışma kaynağı olarak faydalandık. Kerenski hükümetini, açıkça, Petrograd garnizonunun üçte birini askeri amaçlarla değil, karşı devrimci emellerle nakletmeyi planlamakla, suçladık - suçlamamız sonradan bulunan bir resmi belgeyle doğru-landı. Bu çatışma bizi garnizona daha yakın-dan bağladı ve garnizo-nun önüne çok açık bir görev koydu: 7 Kasım'da gerçekleşecek Sovyet Kongresi'ni savunmak. Hükümet -zayıf bir şekilde dahi olsa-garnizonun gönderilmesinde ısrarcı olduğundan, çoktan elimize geçmiş olan Petrograd Sovyeti'nde hükümetin planlarının askeri sebeplerini ortaya koymak bahanesiyle bir Devrimci Savaş Komitesi yarattık.

Böylelikle Petrograd garnizonunun başında duran, gerçekte silahlı ayaklan-manın yasal organı olan, tümüyle askeri bir organa sahip olduk. Aynı zamanda bütün askeri birimlere, yığınaklara vb. (komünist) komiserler atadık. Gizli askeri örgüt belli teknik görevleri başarıyla gerçekleştirdi ve Devrimci Savaş Komitesi'ne önemli askeri görevler için son derece güvenilir mili-tanlar sağladı. Silahlı ayaklanmanın hazırlıklarına, gerçekleştirilmesine ilişkin temel işler, öylesine uluorta ve sistematik ve doğallığında yapıldı ki, Kerenski liderliğindeki burjuvazi gözünün önünde ne olup bittiğini tam olarak anlamadı. (Paris'te proletarya gerçekten bir zafer kazandığını -aslında bilerek elde etmeye çalışmadığı bir zafer kazandığını- ancak ertesi gün anlamıştı. Petrograd'da ise durum tam tersiydi. Kendisini işçilere ve askerlere dayandıran partimiz, iktidarı çoktan almış bulunuyordu, burjuvazi ise ancak sakın geçen bir gecenin sabahında ülkenin kontrolünün mezar kazıcısının eline geçmiş bulunduğunu öğreniyor-du.)

Stratejiye konusuna gelecek olursak, partimiz içerisinde çokça görüş fark-

lılığı vardı.

Merkez Komite'nin bir kesimi, bilindiği gibi, zamanın daha gelmediğine ve Petrograd'ın ülkenin geri kalanıyla; pro-letaryanın köylülükle vs. bağlantısının kopmuş olduğuna inanarak iktidarı almaya karşı olduğunu ilan etti.

Diğer yoldaşlar ise askeri planlamaya yeteri kadar önem vermediğimizi düşünüyorlardı. Merkez Komite üyelerinden biri ise Ekim'de Demokratik Konferans oturumlarının yapıldığı Alexandrine Tiyatrosu'nu kuşatarak parti Merkez Komitesi'nin diktatörlüğünü ilan etmesini önerdi. Şöyle diyordu: İkinci Kongre anı için ajitasyonlarımızı olduğu kadar askeri hazırlığımızı da yoğunlaştırarak planımızı düşmanımıza gösteriyoruz, kendisini hazırlaması ve hatta bize engelleyici bir darbe indirmesi için ona imkan veriyoruz. Ancak hiç şüphe yok ki Alexandrine Tiyatrosu civarında yapacağımız bir askeri komplo girişimi olayların gelişimine çok yabancı kala-caktı, hatta kitleleri şaşırtan bir olay olacaktı. Fraksiyonumuzun hakim olduğu Petrograd Sovyeti'nde bile mücadelenin mantıksal gelişiminin önüne geçecek böyle bir teşebbüs; kararsızlıkların olduğu garnizonlarda ve çok güvenilir olmayan alaylar arasında -hepsinden önce de süvari alaylarının arasında- o anda büyük bir karışıklığa neden olabilirdi. Kerenski için kitlelerin beklemediği bir saldırıyı ezmek, yaklaştırmakta olan Sovyet Kongresi adına kendi pozisyonunu daha da sağlama alan garnizona saldırmaktan daha kolay olurdu. Bu nedenle Merkez Komite'nin

ç o ğ u n l u ğ u Demokratik Konferans'ı kuşatmayı reddetti ki bunda da h a k l ı y d ı . Konjonktür çok iyi değ er-lendirilmişti: silahlı ayaklanma neredeyse kan d ö k ü l m e d e n , İkinci Sovyet Kongresi'nin toplanması için önceden ve açıkça kararlaştırılan tarihte zafer kazandı.

Ancak bu strateji özel koşulları gerektirir; genel bir kural olamaz. Artık hiç kimse A l m a n l a r l a savaşa inanmı-yordu ve daha az devrimci olan askerler cepheye gitmek üzere Petrograd'dan ayrılmak istemi-yordu. Garnizon sadece bu sebep için bir bütün olarak işçilerin safında olmuştusa

da Kerenski'nin entrikaları açığa çıktığı ölçüde bu kanaat sağlamlaştı. Ancak Petrograd garnizonunun bu ruh halinin

Parti, devrimi, istediği vakit iradi olarak yapamaz; ikti-darı alacağı zamanı istediği gibi seçemez. Ancak olaylara aktif bir şekilde müdahale edebilir; devrimci kitlelerin ruh halini her an kavrar, düşmanın direnme gücünü değerlendirir ve böylelikle belirleyici eylem için en uygun ana karar verir. Bu, görevinin en zor tarafıdır. Partinin her durum için geçerli olan bir kararı yoktur. İhtiyaç duyulan; doğru bir teori, kitlelerle derinlikli bir bağlantı, durumu kavrama yetisi, devrimci bir algı ve büyük bir kararlılıktır. Devrimci bir parti proleter mücadelenin bütün alanları-na ne kadar derinden nüfuz ederse, amaç ve disiplinin birliğiyle o kadar bütünleşmiş hale gelir, sorunları çözmek konusunda da bir o kadar başarılı ve hızlı olur.

köylü sınıfının durumu ve emperyalist savaşımın gelişiminden kaynaklanan çok daha derin bir sebebi vardı. Garnizon içinde bir bölünme gerçekleştirmiş olsaydı ve Kerensky birkaç alayın desteğini alma olanağını elde etseydi planımız başarısız olabilirdi. Sadece askeri komplo unsurları (gizlilik ve büyük bir eylem hızı) hakim gelirdi. Bu durumda kesinlikle ayaklanma için başka bir an seçmek gerekecekti.

Komün de iktidara ve komuta kademesine tüm güvenini ve saygısını yitirmiş köylü alaylarının desteğini kazanmak olanağına sahipti. Yine de Komün, bu amaçla hiçbir şey yapmadı. Buradaki hata köylü ile işçi sınıfı arasındaki ilişkide değil devrimci stratejideydi.

Bu bağlamda, çağımızda Avrupa ülkelerindeki durum ne olacaktır? Bu konuda bir öngörde bulunmak kolay

değil. Ne var ki, yavaş gelişen olaylar ve geçmiş deneyimlerden faydalanan burjuva hükümetlere bakarak öngörülebilir ki proletarya, askerlerin sempatisini kazanmak için belirli bir anda, büyük ve iyi örgütlenmiş bir direnişin üstesinden gelmek zorunda kalacaktır. Sonrasında devrim cephesinden ustalık ve iyi zamanlanmış bir saldırı gerekli olacaktır. Devrimci partinin görevi kendisini buna hazırlamaktır. Tam da bu nedenle parti, kitlelerin devrimci hareketine açıkça önderlik edecek ve aynı zamanda silahlı ayaklanmanın gizli aygıtı olacak merkezileşmiş bir örgüt niteliğini sağlamalı ve geliştirmelidir.

Komuta kademesinin seçilmesi sorunu Ulusal Muhafız ile Thiers arasındaki önemli çatışma nedenlerinden biriydi. Paris, Thiers tarafından şekillendirilmiş olan komutayı reddetti. Akabinde Varlin, Ulusal Muhafız komutasının yukarıdan aşağı Ulusal Muhafızların kendisi tarafından seçilmesi talebini formüle etti. Ulusal Muhafızların Merkez Komitesi'nin destek bulduğu nokta burasıdır.

Bu mesele iki yönden değerlendirilmelidir; birbirlerine bağlı ancak ayrıştırılması gereken politik ve askeri açılardan. Politik görev, Ulusal Muhafız'ı karşı devrimci komutadan arındırmayı içeriyordu. İşçi ve devrimci küçük burjuvalardan oluşan Ulusal Muhafız için seçim bunun tek aracı idi. Ayrıca 'komutanın seçilebilmesi' söylemi piyadelere kadar genişlemiş bulunduğu için, Thiers tek bir vuruşla özel silahından, karşı devrimci subaylarından mahrum kalabilirdi. Bu planı gerçekleştirmek için tüm askeri birimlerde adamları olan bir parti örgütü

gerekliydi. Tek kelimeyle, seçim ilkesinin bu safhada acil görevi müfrezelere iyi komutanlar vermek değil; onları, burjuvaziye adanmış komutanlardan kurtarmaktı. Seçim ilkesi orduyu sınıf hatları boyunca iki parçaya bölen bir kama görevi gördü. Bu nedenle, bu sorun Kerenski döneminde, herşeyden önce Ekim'in arifesinde de ortaya çıktı.

Öte yandan orduyu eski komuta aygıtından kurtarmak kaçınılmaz olarak örgütsel bütünlüğün ve savaşma gücünün zayıflamasını da beraberinde getirir. Bir kural olarak seçilmiş komuta, askeri-teknik bakış açısından, düzeni ve disiplini sağlamak konusunda oldukça zayıftır. Bu sebeple ordu kendisini ezen eski karşı devrimci komutadan kurtulduğu anda bu görevi gerçekleştirecek devrimci komutanın sağlanması sorunu gündeme gelir. Bu sorun hiçbir şekilde basitçe seçimlerle çözümlenemez. Geniş asker kitleleri iyi bir komutaya karar verme ve seçme deneyimini elde etmeden önce devrim, komutanlarını seçme noktasında yüzyılların deneyimiyle hareket eden düşman tarafından yenilecektir. Şekilsiz demokrasi yöntemleri (basit seçim ilkesi) yukarıdan seçme önlemleriyle desteklenmeli, hatta belli oranda yerlerini onlara bırakmalıdır. Devrim, komuta kademesini seçmek, atamak ve eğitmek için bütün yetkilerini ona vererek, mutlak bir güven duyulacak deneyimli, güvenilir örgütçülerden oluşan bir organ yaratmak zorundadır. Partikülarizm ve demokratik otonomizm genel olarak proleter devrim için son derece tehlikeli ise, ordu için on kat daha tehlikelidir. Bunu Komün'ün trajik örneğinde gördük.

Ulusal Muhafız Merkez Komitesi otoritesini demokratik olarak seçilebiliyor olmasından alıyordu. Bir proleter partinin liderliğinden mahrum olan Merkez Komite ne zaman ki saldırı anındaki inisi-yatifi en üst düzeye çıkarmaya ihtiyaç duydu, pusulasını şaşırdı ve güç-

***Tüm Komün tarihini sayfa sayfa
gezinebiliriz; içinde bulacağımız tek bir ders
olacaktır; güçlü bir parti liderliğine ihtiyaç.
Fransız proletaryası, diğer ülke
proleterlerinden daha fazla kendisini
devrim için feda etmiştir. Fakat hiçbir de
ondan daha fazla kandırılmamıştır.
Burjuvazi, kapitalizmin zincirlerine vurmak
için proletaryanın gözlerini birçok kez
cumhuriyetçiliğin, radikalizmin, sosyalizmin
tüm renkleri ile kamaştırdı. Ajanları,
avukatları ve gazetecileriyle burjuvazi,
proletaryanın ayaklarında, onun ileri
gitmesini engelleyen birer engelden başka
bir şey olmayan bir yığın demokratik,
parlamentar, otonomcu formül öne
sürmüştür.***

lerini çok daha geniş bir demokratik temele ihtiyacı olan Komün'ün temsilcilerine bırakmak konusunda acele etti. Ancak böylesine bir zamanda seçimler ile oylanmak büyük bir hata idi. Ancak seçimler bir kez yapıp Komün toplandığında her şeyi tek bir hamleyle Komün'de merkezileştirmek ve Ulusal Muhafız'ı yeniden örgütleyebilecek gerçek güce sahip bir organ yaratmak gerekliydi. Ancak durum böyle değildi. Seçilmiş Komün'ün yanında Merkez Komite de muhafaza edildi: Merkez Komite'nin seçimle belirlenmiş yapısı ona siyasi bir otorite verdi; bu sayede de Komün ile rekabet edebilmesi mümkün oldu. Fakat aynı zamanda, Komün'ün örgütlenmesinden sonra, varlığını haklı çıkartan askeri sorunlarda gerekli olan enerji ve sağlamlıktan yoksundu. Seçim ilkesi, demokratik yöntemler proletarya ve partisinin ellerindeki araçlardan yalnızca birisidir. Seçim ilkesi hiçbir suretle

Geniş asker kitleleri iyi bir komutaya karar verme ve seçme deneyimini elde etmeden önce devrim, komutanlarını seçme noktasında yüzyılların deneyimiyle hareket eden düşman tarafından yenilecektir. Seçim ilkesi, demokratik yöntemler proletarya ve partisinin ellerindeki araçlardan yalnızca birisidir. Seçim ilkesi hiçbir suretle fetiş haline getirilemez, her soruna çözüm olamaz.

leriyle birleştirilmelidir. Komün'ün gücü seçilmiş Ulusal Muhafız'dan geliyordu. Ancak Komün bir kez yaratıldığında güçlü bir elle Ulusal Muhafız'ı yeniden örgütlemeli, ona tepeden tırnağa güvenilir liderler atamalı ve sıkı bir disiplin rejimi kurmalıydı. Kendisi güçlü bir devrimci yönetici merkezden yoksun olan Komün bunu yapmayarak ezildi.

Tüm Komün tarihini sayfa sayfa gezinebiliriz; içinde bulacağımız tek bir ders olacaktır; güçlü bir parti liderliğine ihtiyaç. Fransız proletaryası, diğer ülke proleterlerinden daha fazla kendisini devrim için feda etmiştir. Fakat hiçbiri de ondan daha fazla kandırılmamıştır. Burjuvazi, kapitalizmin zincirlerine vurmak için proletaryanın gözlerini birçok kez cumhuriyetçiliğin, radikalizmin, sosyalizmin tüm renkleri ile kamaştırdı. Ajanları, avukatları ve gazetecileriyle burjuvazi, proletaryanın ayaklarında, onun ileri gitmesini engelleyen birer engelden başka bir şey olmayan bir yığın demokratik, parlamenter, otonomcu formül öne sürmüştür.

Fransız proletaryasının doğası devrimci bir lavdır. Ancak bu lav, şu an, hilelerin ve aldatılmışlığın sebep olduğu kuşkuculuğun külleri ile örtülmüş durumda. Aynı zamanda Fransa'nın devrimci

Paris'te proletarya gerçekten bir zafer kazandığını -aslında bilerek elde etmeye çalışmadığı bir zafer kazandığını- ancak ertesi gün anlamıştı. Petrograd'da ise durum tam tersiydi. Kendisini işçilere ve askerlere dayandıran partimiz, iktidarı çoktan almış bulunuyordu, burjuvazi ise ancak sakın geçen bir gecenin sabahında ülkenin kontrolünün mezar kazıcısının eline geçmiş bulunduğunu öğreniyordu.

f e t i ş
h a l i n e
g e t i r i l e -
m e z , h e r
s o r u n a
ç ö z ü m
o l a m a z .
S e ç i m
i l k e s i n i n
y ö n t e m l e r i
a t a m a
y ö n t e m -

proletaryası kendi partisine karşı daha sert olmalı ve söz ile eylem arasındaki her uyumsuzluğun maskesini daha acımasızca düşürmelidir. Fransız işçileri, devrimci hareketin her yeni safhasında kitleler tarafından denetlenen liderleri ile çelik gibi güçlü bir örgüte ihtiyacı var.

Tarih kendimizi hazırlamamız için bize ne kadar zaman verecek? Bilmiyoruz. Fransız burjuvazisi elli yıldır, Komünarların kemikleri üzerinde Üçüncü Cumhuriyet'in seçilmesinden bu yana iktidarı elinde tutuyor. 1871 savaşçıları kahramanlıktan yoksun değildi. Yoksun oldukları şey yöntemde açıklık ve merkezileşmiş öncü bir örgüttü. Bu nedenle yenildiler. Fransız proletaryası Komünarların ölümlerinin öcünü alma meselesini yükseltmeden yarım yüzyıl geçti. Fakat şimdi, eylem daha sert ve daha yoğunlaşmış olacak. Thiers'in varisleri tarihsel borçlarının tamamını ödemek zorunda kalacak.

Lev Troçki (1921)

Çeviri: Marksist Bakış (*İkinci bölüm)

1970'lerde Türkiye Solu

Türkiye'de 1970'lerdeki sosyalist aktörler, bugün hala şu ya da bu şekilde gemilerinin kaptanlarıdır ve halen başat güçler durumundadır. Ama sanki hiçbir şey olmamış gibi eleştiri ve özeleştiri süreçlerini işletmemektedirler. Oysa 12 Eylül yenilgisi ve SSCB, Arnavutluk Emek Partisi ya da ÇKP gibi ideolojik rehberlerin çözülmesi, hatta Küba ve K.Kore'nin bugün geldiği nokta, kapsamlı bir eleştiriye tabi tutulmadan 21. yüzyılı inşa etmek mümkün olmayacaktır.

1970'lerde Türkiye sosyalist solu, yönlendirebildiği kitleler anlamında muazzam bir kapasiteye ulaşmıştı. Üniversiteler ve liselerin dışında orta okullar; fabrikalar, sendikalar ve her türden demokratik kitle örgütü; sendikasız-sigortasız çalışanlar, işsizler, kent yoksulları ve varoşlar; taşra, köyler, ülkenin dört bir yanı; entelektüeller, kadınlar, küçük mülk sahipleri, hatta kolluk kuvvetleri... Devrimci hareket, toplumsal dokunun bütün hücrelerine tesir edebiliyordu.

Bu dönem, bir bakıma sosyalist solun altın

çağı idi. Ama, bu süreci tatlı bir rüya olarak da görmemek lazım. **Bu altın çağ, aynı zamanda net bir tıkanmanın bütün belirtileriyle kendisini hissettirdiği sancılı bir dönemdi.** Nitekim, 12 Eylül darbesi, bütün umutların üstüne bir karabasan gibi çöktüğünde koca koca örgütler, 12 Eylül darbesinin balyozuyla adeta un ufak oldu. Böylelikle, bir dönem kapanmış oluyordu.

Troçkist örgütler bir yana bırakılırsa bugün hala mücadelelerine devam eden örgütler, 1974-80 arası dönemde şekil-

lenen **örgütsel ve ideolojik soy ağacının akraba örgütleridir.** Bu yüzden de Türkiye sosyalist geleneğine hakim olabilmek için bu dönemi iyi bilmek gerekir. Bu dönem üzerine son yıllarda birçok film çekildi, röportaj, belgesel, anı veya roman yayınlandı. Bunlar içerisinde çok azı, Ergun Aydınoglu'nun Marksist Bakış'ın önceki sayılarında tartışılan **"Türkiye Solu: 1960-80"** gibi kapsamlıydı ve konuyu belirgin bir perspektiften ele almaktaydı. Bu açıdan Vehbi Ersan'ın İletişim Yayınları'ndan çıkan kitabı

çok güzel bir tasnif ve bilgi yığınağı sağlasa da kitaptan döneme dair belirli bir perspektif bekleyenler hayal kırıklığına uğrayacaklardır. Ersan, kitabının perspektif eksikliğinin zaten farkında ve bunu okuyucuya bıraktığını dile getiriyor: *"Siyasi grupların kıyaslanması, ortak ve ayrı özelliklerinin tespit edilmesi, grupların ya da olayların sosyalist hareket ya da toplum-siyaset düzleminde taşıdığı değer vb gibi tartışmalar, ilkinden daha önemli ikinci adımın konusudur ve bu, bu çalışmada dikkat çekmek dışında okura bırakılmıştır."*

Ersan, çalışmasında daha önemli gördüğünü belirttiği "perspektif geliştirme" iddiasında olmadığını söylerken perspektifin kapsamını "örgütlerin kıyaslanması", "gruplar ya da olayların taşıdığı değer" şeklinde oldukça dar ele alıyor. Nitekim meselelerin uluslararası ve tarihsel arka planı anlaşılmadan, ideolojik eleştirel bir

bakış açısına sahip olmadan ortaya bir perspektif koymuş olmazsınız. Böyle bir perspektif olmak-sızın grupların mukayesesi ya da gruplar ve olayların değerlerinin

tartışılması, anlamını kaybedecektir. 12 Eylül hezimetinin üstüne bir de SSCB ve tüm Doğu Bloku'nun çözülmesi geldi. Çin'in durumu da ortada. Türkiye ve dünyada sosyalist mücadele, bu yenilgilerin travmalarını hala atlatabilmiş değil. Türkiye'de 1970'lerdeki sosyalist aktörler, bugün hala şu ya da bu şekilde gemilerinin kaptanlarıdır ve halen başat güçler durumundadır. Ama sanki hiçbir şey olmamış gibi eleştiri ve özeleştiri süreçlerini işletmemektedirler. Oysa 12 Eylül yenilgisi ve **SSCB, Arnavutluk Emek Partisi** ya da **ÇKP** gibi ideolojik rehberlerin çözülmesi, hatta Küba ve K.Kore'nin bugün geldiği nokta, kapsamlı bir eleştiriye tabi tutulmadan 21.yüzyılı inşa etmek mümkün olmayacaktır. **Neticede kitlesellik sorunu diyelim ki çözüldü;** açıkçası eski liderler ve örgütsel yapılar, geçmişteki hataları tekrarlayacaklarını her örnek durumunda göstermektedirler.

Derinlikli bir perspektifin taşıdığı önemi bir örnekle açıklamaya çalışalım. Soldaki herkesin yüzünün buruşmasına neden olan sol içi şiddet mevzuu, 1970'lerde öylesine yaygın ve şiddetliydi ki kayıplar adeta katliam boyutuna ulaşıyordu. Ersan'ın kitabında bu konuda önemli verilere ulaşmak mümkün. Peki, herkesi bu kadar tiksindiren sol içi şiddetin kaynağı nedir? Eğer bu kötülüğün ortadan kalkmasını istiyorsanız bu kaynağı bulmanız ve yok etmeniz gerekir. İşin kaynağına inerseniz, 1930'lara kadar gitmeniz gerekecek. Bundan önce Marksist harekette böyle bir gelenek yoktur. Ekim Devrimi'nden sonra patlak veren iç savaşta kızıl ve beyaz saflar arasında bölünen solda şiddetin olması bambaşka bir konudur ve normaldir. Ama kardeş kanının oluk oluk akması, işte o, Stalinizmin zaferi ile olmuştur ve daha sonra Stalinizmin egemen olduğu dünya solunda kural haline gelmiştir. Görüldüğü gibi örnek olarak seçtiğimiz sol içi şiddet meselesi, tarihsel ve uluslararası bağlamlarından ayrı düşünülemez. Bunları araştırmazsanız da bir yere varamazsınız. Kısacası 1970'lerdeki Türkiye solu dünyadaki gelişmelerden ve genel olarak 20.yüzyılın tarihinden ayrı anlaşılamaz. Bu yüzden de eleştiri silahı, gerçeği arayışta elimizden hiç düşmemeli ve bu silahla sonuna kadar yürümeliyiz, çekinmeden korkmadan. Aksi takdirde sol içi şiddet gibi geçmişin hatalarını tekrarlamaya devam ederiz.

1970'lerde Türkiye solu, yönlendirebildiği kitleler anlamında muazzam bir kapasiteye ulaşmıştı. Bu dönem, bir bakıma sosyalist solun altın çağı idi. Ama, bu süreci tatlı bir rüya olarak da görmemek lazım. Bu altın çağ, aynı zamanda net bir tıkanmanın bütün belirtileriyle kendisini hissettirdiği sancılı bir dönemdi. Nitekim, 12 Eylül darbesi, bütün umutların üstüne bir karabasan gibi çöktüğünde koca koca örgütler, 12 Eylül darbesinin balyozuyla adeta un ufak oldu.

"1970'lerde Türkiye Solu" adlı çalışması, perspektif açısından olmasa da içerik zenginliğiyle bu zor tasnifin hakkını fazlasıyla vermiş.

Vehbi Ersan, 460 sayfalık kitabında önce 1960'ların bir özetini yapıp 12 Mart dönemi sonrasında öne çıkan örgütleri ayrıntılı bir şekilde ele alıyor. Yöntemsel açıdan nesnellığe dikkat eden, titiz bir çalışmanın ürünü olduğu her halinden belli olan kitap, okurlara 1970'lerin öne çıkan gündemlerini ve sosyalist solun durumunu kapsamlı bir şekilde öğrenme fırsatı veriyor. **Vehbi Ersan**, bu açıdan önemli bir çalışmaya imza atmış. Ersan'ın çalışması, özellikle de "cunta sonrasında" belli başlı örgütlerin mücadelelerini sürdürme çabalarını ve bu süreçte girilen yeni yolları açıklamasıyla da çokça atlanan bir konuya girerek kapsam zenginliğini iyice arttırmış.

Perspektif İhtiyacı

Diğer taraftan Ersan'ın kitabı bizlere

UTKU KALI'YA İŞKENCE SÜRÜYOR!

Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde 11 Mayıs tarihinde düzenlenen, 52 insanımızın yaşamını yitirdiği bombalı saldırının ardından 'Redhack'e gizli belgeleri sızdırdığı iddiasıyla tutuklanan ve hakkında 25 yıl hapis istemiyle dava açılan er Utku Kalı'nın tutukluluğu devam ediyor.

Reyhanlı'da Ne Olmuştu?

AKP iktidarının bölgede üstlendiği emperyalizmin taşeronluğu rolü nedeniyle Reyhanlı'da 52 yurttaşımız, bomba yüklü araçların patlaması sonucunda hayatını kaybetmişti. Saldırıyı AKP tarafından desteklenen El Kaide'ye bağlı Irak Şam İslam Devleti adlı örgüt üstlenmişti.

Reyhanlı'daki saldırının ardından

AKP hükümeti tüm toplumsal alanlarda olduğu gibi medya üzerinde de yasakçı zihniyetini ortaya koymuştu. Toplumun ana haber alma kaynağı olan medyada bu durumun yer almaması, insanları alternatif haber kaynağı olan sosyal medyaya yönlendirmişti. Bunun sonucunda da Redhack'in açıkladığı gizli belgeler büyük ses getirmişti.

Redhack sosyal medya hesabından "Reyhanlı'da ne oldu? Ne oluyor? İşte bu soruların cevabı" diyerek, ellerine Jandarma İstihbarat Daire Başkanlığı'na ait bir takım 'gizli' ibareli belgeler geçtiğini açıklamıştı. Belgelerde, Suriye'de faaliyet gösteren El Kaide yanlısı gruplara ulaştırılmak üzere hazırlandığı iddia edilen bomba yüklü araçlara ilişkin detaylara yer verilmişti. Belgelerde ayrıca, söz konusu planların, 25 Nisan tarihinde elde edildiği belirtilen ve Suriye'deki en etkili silahlı muhalif gruplardan El Nusra'nın, üç araca Türkiye'ye yönelik bir eylemde kullanmak üzere bomba düzeneği yerleştirdiği yönündeki bilgilerle paralellik taşıdığı ibaresi dikkat çekiyordu. Ayrıca ortada, patlamadan 2 gün önce de

şehirde bulunan 73 mobese kamerasının arıza yaptığı ve kayıt alamadığı bilgisi vardı.

Reyhanlı'daki patlama sırasında Amasya Jandarma Komutanlığı'nda askerlik yapan Utku Kalı, 22 Mayıs'ta gözaltına alınmıştı. Askeri mahkeme, Kalı davasında görevsizlik kararı vererek davayı

kamuoyuyla paylaşan Utku Kalı'yı hedef göstermektedir.

Tutuklama duruşması dahil olmak üzere hukuki süreçteki bütün metinlerde, Kalı'nın üzerine atılı suçu kabul ettiğine dair imzalı metinler olduğunu belirten Ceren Kalı, "Utku, cezaevi içerisindeki avukat görüşmelerine gelirken bile ve hukuken gereği yokken kelepçe takılarak, sağlık desteğinden yoksun bırakılarak, baskı altında tutularak, çıplak arama yapılarak, savunması zorla alınarak sistematik ve çok yönlü işkenceye maruz bırakılmaktadır" dedi. Kötü davranış ve işkenceye tabi kalan Utku Kalı için Sivas Cumhuriyet

Üniversitesi'nden 'Kötü muameleye maruz kaldığı için stres bozukluğu ve intihar eğilimi tespit edilmiştir.' şeklinde rapor alınmıştır. Utku Kalı kaldığı odanın hiç temizlenmediğini, diğer yatakların çürümüş ve kokuşmuş olduğunu ve kaldığı odada farelerin dolaştığını belirtmiştir. Bir insanın normal şartlarda bile kalamayacağı bu odada Utku Kalı'yı bu rapora rağmen tutmaya devam ediyorlar.

Utku Kalı mektubunda,

"Hiçbir şeyi unutmak, unutturmak istememişim ben. Herkes her şeyi hatırlamalı! Tıpkı o pankartlardaki gibi, '...unutulmadı, unutulmayacak!'" yazmıştı.

Reyhanlı, Roboski gibi AKP'nin doğrudan sorumluluğunu taşıdığı katliamlar, hesap sorulmadıkça bu toprakları kana bulamaya devam edecektir. Utku Kalı yürekli bir insan olarak bu katliamların iç yüzünü ortaya serdiği için bugün işkenceden geçmektedir. Utku Kalı için her alanda dayanışma yükseltilmelidir.

Samsun 3. Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderdi. Kalı hakkında "devletin güvenliğine ilişkin belgeleri temin etme", "devletin güvenliğine ve siyasal yararlarına ilişkin belgeleri açıklama" suçlarından 25 yıl hapis cezası isteniyor.

Bu belgeler sonucunda AKP hükümetinin Suriye'de savaş çıkırtkanlığına devam edebilmesi için, güvenlik zafiyetinde bulunduğu, birçok belgeyi görmezden gelip 52 insanımızın ölmesine göz yumduğu açıkça anlaşılmaktadır. AKP hükümeti katliamdaki sorumluluğunu gizleyerek bu bilgileri